

Naročnina mesečno
18 Lir, za inozem-
stvo 31.50 Lir - ne-
deljska izdaja ce-
loletno 34 Lir, za
inozemstvo 65 Lir.
Ček. rač. Ljubljana
10.650 za naročnino
in 10.349 za inserate.
Podružnica:
Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tuje-
ga
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.
Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 4, Ljubljana.
Telefon 4001-4005.

Abbonamenti: Mese
18 Lire. Estero, me-
se 31.50 Lire. Edi-
zione domenica, an-
no 34 Lire. Estero
65 Lire. C. C. P. i.
Lubiana 10.650 per
gli abbonamenti,
10.349 per le in-
serzioni.
Filiale:
Novo mesto.
Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

SCOVENECE

Vojno poročilo št. 1126:
**Trije veliki parniki
potopljeni**
**Napad na Bizerto — 33 sovražnih
letal sestreljenih**

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:
V ponovnih močnih nastopih proti sovražnim
ladiskim spremljam ob severnih afriških
obalah so oddelki naših torpednih letal dosegli
nove uspehe s potopitvijo treh velikih parnikov
s skupno 31.000 tonami in s poškodovanjem dru-
gih treh parnikov.
Naši bombniki so napadli pristaniške naprave
v Bizerti ter ladje v sidrišču.
Kraji v Sardiniji so bili včeraj in to noč
bombardirani od nasprotnih skupin, katerim so
italijanski in nemški lovci skupno z obrambnim
topništvom zadali trde izgube: italijanski lovci so
zabili 7 strojev, nemški lovci 23 strojev, 3 pa pro-
tiletalsko topništvo in od tega sta treščili 2 letali v
okolici Macomera, eno pa pri Olbiiji.
Žrtve med civilnim prebivalstvom in nekaj
škoda je nastala samo v pokrajini Sassari, v
krajih Chilivani in zalivu Aranci.
Dve naši letali se nista vrnila v oporišča.
Dodatek k vojnemu poročilu št. 1126.
Imena pilotov, ki so se izkazali pri nastopih
torpednih letal, omenjenih v današnjem vojnem
poročilu:
Podpolkovnik Unia Carlo iz Torina, kapitan
Magagnoli Dante iz Bologne, kapitan Di Bella
Francesco Aurelio iz Rocca Lumere (Messina),
poročnik Balzarotti Giuseppe iz Milana, višji na-
rednik Luppi Olivo iz Revere (Mantova), narednik
Freschi Guido iz Campi Bisenzio (Firenze).
Izgube civilnega prebivalstva v Chilivani
in zalivu Aranci: 1 mrtev in 8 ranjenih.

Imenovanje novih zveznih tajnikov

Rim, 24. jun. AS. Duce je poklical naslednje
tovariše na položaj zveznih tajnikov v prakra-
jine, ki so ob vsakomur označene:
Ljubljana
Giuseppe Lombassa, rojen v Pesari l. 1906.,
skvadrist, prostovoljec, bojevniki v Italijanski
vzhodni Afriki, v Španiji in sedanji vojni, ar-
diški kapetan, odlikovan z dvema srebrnima
kolajnama in napredovan zaradi svojih zaslug,
imejitelj dveh vojniških križcev za vojaško hra-
brost, vojni pohabljenec, diplomiran v pravo,
novinar in pisatelj, bivši komisar za naselje-
vanje in kolonizacijo ter bivši korporacijski
državni podtajnik.
Bologna: Angelo Lodini, rojen v San Giovan-
niju v Persicetu, vpisan v PNF od leta 1921, skva-
dris, borec v vojni 1915-18, pohabljenec, odliko-
vanec z vojnimi križci, bivši tajnik fašistov in
bivši zvezni inšpektor, doktor prava, podpolkov-
nik-pilot.
Aosta: Ettore Echaniz, rojen v Casale Mon-
ferrato, letnik 1908, vpisan v PNF leta 1928, pri-
hajajoč iz mladinskih organizacij, bojevniki v
vzhodni Afriki in v Španiji ter v sedanji vojni,
odlikovan z bronasto kolajno za vojaško hra-
brost na bojišču in v vojnem križcem za vojaško
hrabrost, bivši tajnik, dodeljen političnemu taj-
ništvu narodnega direktorija PNF, doktor prava
in politično upravnih ved, poročnik-pilot.
Mantua: Mario Montanari, rojen v Bologni
leta 1913, vpisan v PNF od leta 1935, prihajajoč
iz mladinskih organizacij, prostovoljni borec v
vzhodni Afriki in v sedanji vojni, odlikovan z
bronasto kolajno za vojaško hrabrost in z zaslu-
žnim vojnimi križcem za vojaško hrabrost ter z
redom nemškega orla z meči, bivši tajnik GUF-a,
zvezni podtajnik v Avelinu, doktor prava in
socialnih ter političnih ved, pehotni poročnik.
Reggio Emilia: Franco Mariani, rojen v No-
vellari leta 1907, vpisan v stranko od leta 1921,
borec v sedanji vojni, odlikovan z bronasto ko-
lajno za vojaško hrabrost, bivši politični tajnik
fašija in član zveznega direktorija v Reggio Emi-
liji, doktor prava, pehotni poročnik.
Parma: Antonio Vallinato iz Predappia, ro-
jen leta 1898, vpisan v PNF od leta 1921, skva-
dris, borec v vojni 1915-18, v vzhodni Afriki in
v sedanji vojni, odlikovan z vojnimi križci za
vojaško hrabrost, bivši zvezni tajnik v Bergamu,
v Ascoli Piceno, v Gimmi in v Bresciji, bivši
zvezni poveljnik na razpoloženju generalnega
poveljnika GIL-a, senior milice.
Grosseto: Amerigo Pispoli, rojen v Arezzu
leta 1901, vpisan v PNF od leta 1920, skvadrist,
prostovoljec, bojevniki v vzhodni Afriki in v se-
danji vojni, bivši zvezni tajnik v Arezzu, bivši
zvezni tajnik v Siracusi, doktor živinodravništva,
veterinarski podporočnik.
Terni: Bussa Enzo, rojen v Vercelliju leta
1915, vpisan v stranko leta 1936, prihajajoč s
fašističnega nabora, bojevniki v dveh vojnah,
ranjenec, odlikovan s srebrno kolajno za voja-
ško hrabrost in v vojnem križcem za vojaško
hrabrost, bivši politični tajnik fašistov, bivši
član zveznega direktorija in tajnik GUF-a v
Vercelliju, doktor prava, poročnik polka San
Marco.
Caltanissetta: Antonino Di Forti, rojen v
San Cataldu (Caltanissetta) leta 1903, vpisan
v PNF od l. 1921, skvadrist, bojevniki v Vzhod-
ni Afriki in v sedanji vojni, bivši pokrajinski
podtajnik mladinskih avantgard v Messini, bi-
vši tajnik fašija in zvezni inšpektor, podtajnik
fašistične zveze industrijskih delavcev v Mes-
sini, doktor gospodarskih in trgovinskih ved,
publicist, topniški kapetan.
Catania: Francesco Sava, rojen v Geli,
skvadrist, bojevniki akcijske eskadrona, fin-
manski legionar, borec v vojni 1915-18, v Vzhod-
ni Afriki in v sedanji vojni, odlikovan za vo-

Duce na seji vodstva stranke

Navzlic strogi disciplini ima stranka 4,770.770 članov — Junaška žrtev črnih srajc v vojni — Mladenci
GIL-a bodo stražili prapore

Rim, 24. jun. AS. Pod Ducejevim predstvom
se je v beneški palači sestal direktorij PNF. Tajnik
stranke je predložil Duceju številne podatke o
silah stranke in vseh njenih organizacijah ter je
prečital naslednje poročilo:
Duce!
Na tem prvem direktoriju, ki mu Vi nam v
čas predsedujete, je treba predložiti vam, preden
podam podatke o silah stranke in njenih organi-
zacij, stavek tistih, ki so padli v imenu fašizma v
sedanji vojni za veličino domovine: padlih 41.352
pisanih, porazdeljenih takole: hijerarhov 1.427,
skvadristov 650, fašistov 39.275. Stranka daje
v tem trenutku vojski 1.606.140 vpisanih, takole po-
razdeljenih fašistov 1.548.015, vseučilišnikov 58
tisoč 125.
Celotna sila vpisanih v borbene fašije dne
10. junija leta XXI, je 4.770.770. Za vpoklicane ob-
stoja oprostitev od vpisanih, kateri so se mnogi
odrekli in dvignili izkaznico po zborih, v katerih
služijo, in po tistih, ki niso vpoklicani pod orožje.
Do 10. junija je dvignilo izkaznice 2.273.483, ki
dado skupno z 1.298.115 vpoklicanimi, ne da bi
dvignili izkaznico, skupno 4.061.498 vpisanih fašis-
tov. Podobno je za GUF položaj naslednji: izkaz-
nico ima 164.667 članov z vstetimi 58.125 vpokli-
canimi pod orožjem, to je porast za 5.370 članov
glede na stanje ob koncu leta XXI.
Duce, kakor vidite je število vpisanih še na-
dalje zelo veliko navzlic strogi disciplini in izve-
deni selekciji ter pozivu za vrnitev izkaznic tistim,
ki ne čutijo, da bi mogli služiti Vam in vladi po
navodilih religiozne strogosti, ki ste jih Vi izdali.
To je povedano v sramoto in svarilo tistim, ki
mislijo, da se fašistične legije ne znajo in ne mo-
rejo upirati v trde močvirja, ki ga up domovine
zahteva. In to ne velja samo za moške, temveč
tudi za ženske, katerih je 1.217.036 vpisanih v

primeri s 1.027.409 ob koncu leta XX, s porastom
torej za 189.637 članice. Poročilo o številni sili
GIL-a vam bo sporočeno, ko bo vpisovanje kon-
čano.
Skoraj nespremenjen položaj z mašnim po-
rasto nudijo pripadajoča združenja, šole, name-
ščenci državnih podjetij, nameščenci javnih po-
djetij, železničarji, pošto-telegrafski nameščenci, z
903.389 vpisanimi v primeri s koncem leta XX,
ko je bilo 892.518 vpisanih. Z vojnim časom upra-
vičljivi upad nudi Dopolavoro s 4.500.000 vpi-
sanimi v primeri s prejšnjim letom, ko jih je bilo
4.612.294.
Duce, to so številke, toda številke imajo ab-
solutno vrednost samo tedaj, če predstavljajo te
pod znamenji Littorija uvrščene sile, ki se imenu-
jejo: Zvestoba, disciplina, vztrajanje, zmaga!

Po poročilu Scorse je govoril Duce. Njegov
govor so navzoči dolgo odobraval. Duce je dolo-
čil, naj se straža ob praporih poveri mladcem
GIL-a ob starih fašistih. Tako bo straža ob zasta-
vah tistih mladeničev, ki so se borili pri Bir El
Gobbiu, pri El Alameinu in Marethu, predstavi-
ljala ne samo simbolično nadaljevanje vere v na-
čela fašizma in zahteve revolucije.
Napadi pri Velikih Lukih
V Sredozemlju so podmornice potopile tri sovražne ladje — 31 sovražnih
bombnikov sestreljenih nad Nemčijo — 8 pa nad zasedenim ozemljem
Hitlerjev glavni stan 25. junija. Nemško
vrhovno poveljstvo objavlja:
Na vzhodnem bojišču je potekel
dan razen krajevnih napadov na področju
Velikih Luk mirno.
Letalstvo je potopilo med lagunami na
področju Kubanja 17 čolnov za izkrevanje
ter obstreljevalo postojanke prebivališča čet in
dovozne zveze sovražnika.
V Sredozemlju je bilo brez lastnih
izgub sestreljenih 33 angleških in ameriških
letal, od katerih so jih 23 sestrelili nemški
lovci sami.
Oddelki angleških bombnikov so prileteli
zadnjo noč na zapadno nemško ozemlje ter na-

Velika Italija in zmaga

sta bistvo fašizma zdaj in vedno — Pomemben govor senatorja Gentila
rimskim fašistom

Rim, 25. jun. AS. Včeraj dopoldne je imel
senator Giovanni Gentile v dvorani Julija Ce-
zarja na Kapitolu ob svečanosti, ki jih je pri-
redilo rimsko zvezno tajništvo, govor.
Potem, ko je govornik povedal naslov svo-
jega govora, ki se je obračal na vse Italijane,
ki imajo v srcu Italijo, ki ni prazno in govor-
niško ime, temveč nekaj živega in delujočega
v mislih in volji, in potem, ko je orisal poli-
tično-filozofsko podobo tega, kar predstavljajo
v življenju narodov revolucije, je spregovoril
o sedanjem gibanju, rekoč:
»Toda ne ozirajte se na podrobnosti trdim
in verujem, da bo vsakdo lahko uvidel, kaj je
pri fašizmu bistveno; pri tem fašizmu, ki so
mu l. 1922, vsi Italijani ploskali, ko je Mussolini
dvignil svoje prapore in poklical vse italijanski
narod, naj se zbere okrog njega, vse italijanski
narod vseh strank; tistemu fašizmu, ki se mu Ita-
lijani ne bodo nikdar odpovedali.
Bistvo fašizma je zlasti velika Italija, ki more
obstajati samo, če je v političnem oziru močno po-
vezana, oziroma bi bila takšna, ki bi se zavedala
svojih pravic in svoje moči, svoje preteklosti in
svoje bodočnosti, Italija močne stvarjalne volje.
Italija, ki bi znala še bolj krepiti in disciplinirati
svoje narodne sile, sile posameznikov in družbenih
razredov ter ustvariti pravični red, ki bi temeljil
na načelu, da je samo delo nekaj vredno, člove-
kovo delo, ki je sad duhovnega življenja v sklopu
njegovih gospodarskih dobrin in etičnih vrednot.
To velika Italija, to domovino, ki jo morajo
Italijani narediti veliko v boju proti naravi in
človeku, to velika Italija je imel v mislih Mus-
solini v prejšnji svetovni vojni 1915-1918. To je
bila njegova vroča želja, ki jo je znova prižgal
v srehi Italijanov, ki so v njegovem mogočnem
glasu, glasu, ki je zbuja spomin na tista mrač-
na leta po vojni, ko so jih ogoljufali in izdali
za zmago, slišali zopet starodavni glas očetov
preporoda in iz dobe, ki je ta preporod pripra-
vil. Bil je to glas, kakor glas prerokov domo-
vine; glas, ki so ga znova zaslišali v svojih srehi
pred zmagovalno končano narodno vojno; glas, ki
je še v spominu in ki ga je zaslišalo 600.000 mla-
dih ljudi, ki so se žrtvovali na oltarju domovine
in katere je navdajala tista goreča ljubezen za
to Italijo, kakršna more navdajati samo mlade-
niče, ljudi, ki so se bili od pesnikov, mislecev
in mučnikov naučili imeti domovino za sveto
stvar.
In ob tem ponovnem glasu starodavne vere so
se vsi zganili in se strnili v odobravanju okrog
Duceja, ki je že takoj prvi dan ob splošnem odo-
bravanju zapel žalni psalm za lažno svobodo, za
tisti tiranski izrodek svobode, ki je bila svoboda
parlamentarne vladavine. Mi, ki smo slišali v se-
natu dne 16. novembra 1922 govor, se še spomi-
njamo med zaničljivimi in osuplimi obrazi tudi

žalostnih obrazov starih viteзов zastarele Italije,
ki je videla v tem stanju nemo pričo zlagane svo-
bode, ki jo je treba enkrat za vselej pokopati, med-
tem ko mu je nezadržljivo pritrjevala večina, ki je
bila presenečena in je hkrati vzklizala pogumemu
zanikanju, istočasno pa naznanjala novo politično
življenje.
Naj mi bo dovoljeno omeniti moje pismo z dne
15. decembra 1917, v katerem sem po Caporetto, ko
si je Italija spet opomogla od prve nenadne zme-
de, zapisal: »Italije, ki bi ji bilo usojeno umreti za-
radi vojaškega poraza, ne bi bilo, če ne bi bila
življenja vredna. Ne bi bila narod, ki je prišel na
svet zato, da živi v svobodi, v takem svobodnem
stanju, kakor ga radi slikajo naši nasprotniki, in
ki ne bi bil nič drugega kot kup ljudi brez disci-
pline (brez politične discipline in zato tudi brez
moralne in verske), ter brez sposobnosti za resno
znanstveno delo in za organizacijo, čeprav ne brez
umetniških navdihov in tu pa tam tudi duhovnosti.«
Pripomnil sem potem še: »Torej, če Italija ne bi
bila nič drugega kot to in če preporod XIX. stoletja
ne bi bil nič več kot delo slučajnih okoliščin, ki jih
je izkoristila peščica ljudi; delo, ki ni imelo v zgo-
dovini in v ljudski duši nobenih korenin in no-
bene podlage, če torej naše države ne bi smeli sma-
trati za nič drugega kot za barako, ki bi jo posla-
vili in vzdrževali samo zato, da bi se nekaj sto
odvetnikov lahko ahajalo v Rimu in kramlajo o
koristih te ali one skupine ali razreda, oh, za Boga
svetega, ni bila to tista nesmrtna Italija, ki smo se
jo naučili v delih naših velikih mož tako goreče
ljubiti!«
Italija ni podlegla pri Caporetto, in Pieve
ter Vittorio Veneto sta se iztekla v pohod na
Rim, tako da je bila ona baraka podrti in
pomešana. In pravi liberalci, ki so čutili gnus
nad to barako, so bili zadovoljni. Aventinski
liberalci in poznejši pristaši zveze v svobodo
so bili čedalje bolj žalostni, ker jih je pre-
vezelo globoko domotožje nad pobeglim in raz-
blinjajočim se prividom svobode, češ da ob-
staja večna svoboda, ki je v duhu in v no-
tranjem življenju. Tej se prilagodijo minljive
zgradbe socialne organizacije v raznih živ-

(Nadaljevanje na drugi strani).

Weizsäcker prispel v Rim

Rim, 25. junija, AS. 23. junija zvečer je pri-
spel v Rim v spremstvu svoje žene novi nemški
poslanik pri sveti stolici baron von Weizsäcker.
Na postaji ga je sprejel odpraviš poslov poslani-
ški svetnik Menshausen z drugimi člani nemške-
ga poslanstva pri sveti stolici.

General Mihajlovič zbežal z angleško podmornico

Berlin, 25. jun. AS. Kakor priznava londonski
radio — piše uradna nemška agencija — se je ge-
neral Mihajlovič, ko so bile njegove čete obkolje-
ne od osnih oddelkov v črne njegove gorah, rešil
z begom proti obali, kjer so ga vzeli na neko an-
glesko podmornico.
Beg generala Mihajloviča je povzročil hiter
razkroj v odporu oboroženih krdel, katerih člani
so odvrli orožje in se dali ujeti. Poveljnik neke
velike oborožene tolpe, kapitan Koprivnik, je pri
zajetu izjavil, da jih je Mihajlovič izdal in pre-
pustil lastni usodi v trenutku, ko bi bila njegova
navzočnost za organizacijo odpora najbolj potreb-
na. Uporniki — je zaključil kapitan Koprivnik —
so bili že utrujeni od boja v borbi brez upa in v
korist tujim silam.

1923 tajnik industrijskih delavcev v Ravenni,
Tripoliju, Rovigo, Triesteju, Bolzanu in Veneziji,
ki pride na mesto fašista Celsa Marie Garattija.
Za predsednika fašističnega narodnega pod-
pornega in skrbstvenega zavoda za državne na-
meščence Pasquale Luigini, rojen v Santa Lucia
di Fiamignano leta 1896, vpisan v PNF od j. 2.
septembra 1919, skvadrist, bojevniki v vojni 1915
do 1918 in v sedanji vojni, bivši zvezni tajnik od
leta 1943 do 1938, inšpektor PNF od leta 1939, ki
pride na mesto fašista Giovannija Bellellija.
Duce je naložil tajniku stranke, naj izrazi
tovarišem zveznim tajnikom in narodnim zaup-
nikom, ki odhajajo, njegovo zahvalo za opravlje-
no delo.

Eksc. Lombrassa - zvezni tajnik Ljublj. pokrajine

Kakor poročamo na drugem mestu, je Eks. Giuseppe Lombrassa, novi vis. komisar za Ljubljansko pokrajino, bil imenovan tudi za zveznega tajnika te pokrajine. Tako sta v eni osebi združeni najvišja upravno-politična in strankarska funkcija v naši pokrajini. Osebnost in preteklost eksc. Lombrassa dajeta vse poročstvo za uspeh obojega za neodjenljivo zvestobo temeljnemu načelom fašizma ter navodilom Duceja. Eksc. Lombrassa želimo pri izpolnjevanju obeh odgovornih nalog kar največji uspeh, da bo njegovo

politično in upravno delo v čim večji blagor ljudstva nove pokrajine.

Dosedanji zvezni tajnik Orlando Orlandini, čigar osebnost je po njegovem delu v fašistiški stranki in vseh ustanovah, ki jih ima v naši pokrajini, postala vsem dobro znana, se zdaj poslavljajo od dosedanjega mesta. Ob odhodu naj ga spremlja zavest, da je svojo nalogo kot zvezni tajnik v Ljubljani opravljal uspešno, saj se je zvesto ravnal po načelih, ki jih je za delovanje v Ljubljanski pokrajini dobil.

Visoki komisar je obiskal zvezo bojovniških fašijev

Ljubljana, 25. junija.

V sredo popoldne 25. junija je Eksc. Lombrassa, Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino obiskal in pregledal sedež fašistične zveze. Visokega komisarja je spremljal zvezni tajnik Orlandini, ki mu je predstavil svoje najbližje sodelavce, nakar je Visoki komisar položil venec na spominski kamen ki je bil postavljen v spomin mučnikov, ki so padli pod komunistično roko, ter je počastil njihov spomin z molkom. Pri tej slovesnosti je pred spo-

minskim kamnom stala častna četa oboroženih fašistov.

Eksc. Lombrassa je nato v spremstvu zveznega tajnika pregledal najrazličnejše prostore, zanimajoč se za delo zveze, zlasti pa za delovanje ženskega fašija, kjer mu je zaupnica pokazala oblačila, ki jih izdelujejo fašistične žene za tovariše pod orožjem.

Preden je zapustil sedež zveze, je Eksc. Lombrassa izrazil s kratkimi besedami svoje zadovoljstvo nad vsem, kar je videl.

Velika Italija in zmaga

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ljenski oblikah, kakor jih zdaj pa zdaj opravičujejo posebni zgodovinski razlogi, ki so pa vse neizostne in včasih celo nasprotno bistvu svobode ter vsekako po svojem času izginijo. Često se niti malo ne obnesejo, ker so umetno ustvarjene, in sicer po zgledu držav z različnimi šegami in drugačno vzgojo ter zgodovino. Vsekako te oblike niso večne tvorbe duha, marveč navadno orodje, ki ustreza, dokler pač služi, in ko se obrabi, ga vržejo proč. Svoboda je eno, svobodnjakarstvo pa drugo: prva je večna, druga pa se ne more ustaliti v zgodovinski obliki, ne da bi izgubilo svoj izvirni duh ter se izjalovilo v poguben stroj, glede katerega si pravi ljubitelji svobode ne morejo želeli drugega, kakor da bi se ga narod znebil. In kdor se zmeraj joka nad razvalinami Kartagine ter nima oči, da bi videl veličino Rima, ta je romantičen duh, ki se naposled samo osmeši. V Italiji je parlamentarizem mrtev, in prav bi bilo, da bi bili za to hvaležni Mussoliniju tudi nefašisti, na skrivnem vzdihujoči komunisti in kar je še takih pristašev sanjarske svobode. Mi, ki nismo od večerj, imamo v živem spominu zgodbe parlamentarne pokvarjenosti, ki je našo deželo od leta 1876, naprej pribila na križ po upravi, razkrajajoči sleherni politični duh, ali bolje, vsako zamisel ali čustvo o državi ter njene vrednosti, ki je zato razkrajala tudi vsako močno voljo po povzdigu in veličini. In kdor malajši bi rad vedel, kakšno pravno in značajno življenje je spremljalo mrtvo strujo nekdanjega volivnega politikanstva, naj bere »De Sanctisovo volivno potovanje«, ki je še živa umetniška podoba ter verna istina vladajočih navad v nekdanjem italijanskem javnem življenju. Toda ta liberalizem ni umrl samo v Italiji.

Države, ki so se iz prizora od novih totalitarnih držav, katere so jim postajale čedalje bolj nadežne in nevarne, imenovale demokracije, so iznašle poseben način, da so zavrele vsako zasebno liberalno hotenje po uničenju sili gospodarskih združenj. V teh deželah je svoboda na tleh, tako da zanjo ni rešitve, kakor vedno bolj priznavajo v svojih političnih naukah in dejanjih, razen v korporativni ureditvi ali v zamisli, ki jo je fašizem prvi razglasil v Italiji kot najbolj prikladen red sprči neukrotljivih težen individualizma. Nočeli takega individualizma v korporativizmu niso nevidni socialni atomi, marveč resnični posamezniki, ki ostanejo zmeraj posamezniki, a njihova gospodarska delavnost se kot poseben pridelovalni element zberejo v organski sestavi, ki se zaveda skupnih koristi in ga vodi in združuje država. In ta država v korporativni obliki ni velika upravljateljica stvarnih koristi ter zapletenih gospodarskih podjetij vseh državljanov, marveč osrednja osebnost, ki vodi pravice vseh skupin ter vseh posameznikov. Kakor vsaka osebnost ima tudi država pravno, popolno in avtonomno veljavo: to je njen sestav svobode. Lahko rečemo, da se zdaj vsi narodi obračajo proti tem vzorom korporativne države. Vsa pot izoblikovanja je težka in danes smo šele na pravem početku. Toda vsi čutijo, da je v tej obliki vsa bodočnost. Spreminjali jo bodo, izgledali ter jo zmeraj bolj spravili v sklad s socialno in gospodarsko stvarnostjo: pot nazaj pa bo posledaj nemogoča. Kdor danes govori o komunizmu v Italiji, je nepotreben korupativist, ki ni zadovoljen s potrebnimi zamudami v razvoju misli. Ta zamisel pa je naglo izboljšanje komunistične utvare in potrditev določenega miselnega zakona ter zaradi tega bolj resnična od vsega, kar bi lahko pričakovali od komunizma. Morda bo Evropa sama v sebi našla silo in voditeljsko poslanstvo za ves svet, ko se bo zavedela tega globokega življenjskega načela, ki preveča korporativistično vladno.

Ce ta fašistična revolucija, ki je bistvo Italije Vittoria Veneta, teče v zavesti svoje pravice, da odkupi svojo zmago od samovoljnega in oblastnega Versaillesa, pomeni konec parlamentarne vlade ter pot h korporativizmu, potem v fašizmu ne vidim drugega kakor pravo okrepitev naše Italije, Italije Danteja, Machiavelija, Cuoca in Mazzinija; okrepitev narodnega in stvarnega izročila, okrepitev Italije, ki ji je usojeno, da izpolni svoje poslanstvo na svetu. To je Italija, ki so jo Italijani sedanjega stoletja prevzeli kot dragoceno dediščino in so jo predniki 18. stoletja hranili s svojimi najboljšimi silami. Delali so, študirali ter si pridobili časti zunaj in v mejah domovine za ves svet. Pridobili so si vesoljno spoštovanje po resnosti značaja in navad ter z odločnostjo in vztrajnostjo v svojih namenih; po disciplini in orožju; po pogumu, ki je potreben v svetovnih tekmah; po življenjski resnosti, ki jo spremlja genialnost svetlega duha italijanskega plemena. Ta Italija je v Mussolinijevem glasu gotovo našla močan izraz svojega nesmrtnega značaja. Toda ta Italija je vendar tista Italija, ki je v najvišjih mislih vsakega Italijana, tudi tistih, ki so bili že prestari, da bi v tem glasu čutili globoki klic lastnega srca, ter tistih, ki so še bili otroci, ko je ta glas zabrnel, in še niso mogli čutili globokega poudarka. To je Italija vsakega Italijana, ki hoče biti Italijan. Dovolite mi tole misel: Italijan niso po rojstni pravici, ker je zdaj težko verjeti v take rojstne

pravice. Vsak je to, kar zasluži, ter ima to, kar zasluži. To, kar kdo pravi, da mu gre po rojstvu, si mora pridobiti z osebnim zaslugom, z lastnim delom in lastnimi napori. Zato so Italijani v resnici samo tisti, ki hočejo biti Italijani. Ti hočejo najprej dobro vedeti, kaj je Italija. Zavedajo se, da je to Rim, toda ne Rim, ki ga tlačijo divjaki, marveč Rim, ki je vzgajal vse divjake tostran in onstran Alp po vseh zemljah, ki bodo po Grčiji in Rimu predstavljale Evropo. To je Rim, v katerem je zaživela katoliška cerkev ter razširila svoj duhoviti evangelij, ki predstavlja najbolj korenito plodovito in življenjsko preobrazbo, katero je človek v duhovnem življenju sploh kdaj doživel. Potem pa še renesansa, najslabši cvet, kar jih pomeni zgodovina človeškega duha in njegove ustvarjalne sile (v umetnosti, v znanostih, v politiki in gospodarstvu), ki se je polastila vse zemlje ter ustanovila »človekovo kraljestvo« modernega sveta, vsega prežetega, oživiljenega in osvetljenega po človeški misli.

Nato je napočil prepoved, ki je bil prava revolucija vseh skrivnih kreposti tega starodavnega in vedno mladega naroda, naroda, ki je preživel cepitev in politično sužnost po sili svojega uma, po globini svojih čustev, po neustajljivi zavesti svoje enotnosti, po nezadržnem poletu svojega duha, ki je hotel vedno priti do življenja v državi in še vedno ostati Italija. Hotel je imeti Italijo, kakor so jo sanjali pesniki in preroki, ter kakor jo je opisoval v npravi aktualnosti prvi med njimi, čigar stoletni spev je odmeval po vseh deželah; Italijo, kakor so jo zamislili misleci, potrjevali in posvetili s krvjo njeni mučniki; Italijo, ki je kakor po čudežu, pričakanem med vsemi ljudstvi, vstala po močeh, občudovanih po vsem svetu zaradi njihove vztrajnosti in najčistejše vere, zaradi sile njihovih pogumnih dejanj, zaradi budnosti in modrosti njihove politike; po močeh, katerih blešč in svetloba domovine, ki jih je rodila, se je prav kmalu razlil med vse narode kot svetloba tistih vzvišenih oblik človečanstva, ki jih z radostjo občuduje sleherni človeško srce. Ni ga na svetu naroda, ki bi se po nastanku in razvoju mogel ponasati s toliko slavo mučeništva, žrtve, vojaške hrabrosti in rodoljubja, s tolikim bogastvom človečanstva in npravnega življenja, ki je v vir ponosa za njegove državljane in vir občudovanja za tuje. Koliko knjig, ki jih preveča brezpopojni duh ljubezni do Mazzinija in Garibaldija, je v Angliji in Ameriki. To je velika in nesmrtna Italija, tista, zaradi katere moramo živeti in umreti, Italija, pred katero se bodo tuji vedno priklanjali, in se na tihem priklanjajo tudi, kadar jih koristi silijo, da se postavijo proti njej. Toda to je Italija, ki mora živeti v svetu kot živa in navzoča resničnost, ne pa kot navaden spomin; mora se kakor najslabši spomenik starih narodov obnavljati v ljubezni in skrbi živčih, ki jim pripada naloga, da jih ohranijo. Naša naloga je, da jo držimo v življenju in ohranimo njeno navzočnost, kakor navzočnost tiste Italije, ki so se je tuji naučili spoznavati iz knjig in o kateri ne bodo nikdar smeli po naši krivdi reči, da je samo v knjigah. Literarno Italijo je treba položiti v arhiv.

Danes smo Italijani pripravljeni, danes, kakor še nikdar, odkar smo spet postali država, in smo rekli, kdo smo, gledajo oči tuja na nas. Ni dovolj, če naše oborožene sile delajo čuda v svojem pogumu. Sovražnik, ki je že okusil grenkobo poraza, se je vrgel z vso ogromno težo svojih hudobnih strojev na ta najslabši del nasprotnikovega bojišča, ki ga držimo mi, kakor so na primer na naša mesta, se razdivjal nad našimi domačimi ognjišči, nad našimi ženskami, našimi starčki, nad našimi nežnimi otroki v upanju, da nas bo uklonil s strahom in nasiljem gorja, ki zavzema obseg tistih šibe božjih, kakor jih sproži narava in pred katerimi človek ves osupnjen beži, kadar ga ne uničijo. Oh, blazni uničevalni bes, ki je divjal nad lepim Palermom, biserom Sredozemskega morja in plemenitim srcem Sicilije!

Novica o zadnjem nesramnem napadu nanj mi je prišla hkratu z odtisi prelepe knjige, ki se zdaj ponatiskuje. To je knjiga »Palermo pred sto leti«, ki jo je napisal Giuseppe Pittre, Sicilijec, ki je bil bolj zaljubljen v Sicilijo kakor kdor koli, najbolj sicilijanski od vseh Sicilijancev, zelo učen in zelo strasten pisatelj, pisec kakih petdeset zvezkov, v katerih živi večna starih Sicilija, ki je skupni domovini dala vno svojega navdušenja, železne poteze svojega značaja, ponos svoje neukrotljive duše, ostoprost svojega uma in veliko vero v mater Italijo. Če bi bil Pittre videl svoje rodno mesto, kjer je živel vse življenje in katero je preiskal po vseh njegovih cestah, cerkvah, palačah, javnem in zasebnem življenju, v njegovi gospodi in njegovem ljubestvu ter ga ljubil kakor dodno hišo, odkoder nam izvirajo vsi domači spomini, vtiki v dno naše duše; če bi ga bil videl opustošenega po novih barbarih, s podrtimi hišami in s cestami, zasutimi z ruševinami in smrtjo, kako bi ga bilo to zadelo v srcu! Toda njegova bolečina, je naša bolečina: za Palermo, za Genova, za Napoli, za Messina, za Cagliari, za Trapani, za vsak hudo zadeta mesta. Nasprotnik je morda lahko upal, da nas bo ta bolečina omajala ter pripravila do tega, da bomo odprli vrzel v evropski fronti, v katero se mora po nekoristnem pustošenju svo-

jega letalskega športa vendarle zaleteti, če hoče začeti zmagovati v vojni, ki je izbruhnila po vseh celinah in po vseh morjih.

Odgovor tem junakom športa, v katerem se sicer mešajo spoli, ne sije pa iz njega vojaška čast, je dalo naše prebivalstvo, ki ga noč in dan bombardirajo, obstreljujejo s strojnimi ter telesno in duševno mučijo. Dajalo je mesece in mesece v stiskah in nedopovedljivi bedi vseh vrst, do katere je prihajalo po vsakem napadu. Dajalo ga je med smrtnim strahom in med stisko izseljevanja, v lakoti in žeji, ko je vedno preklinjalo neusmiljenega sovražnika ter vedno koprnelo po rešitvi domovine. Ni ga bilo krika proti domnevnim krivcem za vojno, ni ga bilo poskusa, da bi se ta reš končala, ni ga bilo znamenja o utrjenosti ali o potrtosti.

To je čudovit in zelo ganljiv prizor, ki vliva tujem spoštovanje, ki daje misliti nasprotnikom in mora dati misliti tudi nam. Nasprotniki se bodo morda domislili, da to ni pot do zmage, ker ni pot časti. Mi pa moramo pomisliti, da moramo Italijani biti vredni tega ljudstva, ki zaradi svoje junajske odpornosti pomeni čudo sveta. Vredni ga moramo biti po neustrašenem duhu, ki ne drhti, tudi če se podira svet; vredni po zavesti o dolžnosti, zaradi katere moramo s pristrano vzajemnostjo pomagati vsem tistim našim bratom, ki za skupno domovino najbolj trpe; moramo jih podpirati z zgledom in z besedo: z zgledom odpovedi in vdanosti do stvari, zaradi katere se vojskujemo in zaradi katere se lahko zahtevajo žrtve z zgledom odločnosti, s katero je treba pogledati v brk nevarnosti ter prenašati najzlastnejše stiske, če so zaradi zmage neizogibne, ter tisto navduševalno besedo, ki naravnost skrupulozno prezira vsako priznanje o naših šibkih straneh, o naših pomanjkljivostih in o vseh težavah, ki so toliko večje, kolikor bolj jih čutijo drugi in jih čutimo mi: z besedo, ki boji vedno sejalca vere, ne pa vzbujalka črnogledosti.

Govornik je razvijajoč svojo visoko misel, kritiziral tiste, ki izkoriščajo nebeski dar, s katerim so po večini privilegirani, inteligenčni, ki je vedno kritična in se nagiba vedno k porogu ali napadanju in ki se nagibajo priznavanju domačega genija ter se odtujujejo živne strahne borbe, da napravijo iz nje predmet za analiziranje, bolj ali manj objektivnih, kakor oni pravijo, a vsekako neodgovornih razmišljanj o poteku vojne. Rekel je: Vzglej v vlečijo in vsaka rekrutacija v nevarnosti je strahopetnost ter hlepenje za tem, da bi se postavili ob stran medtem, ko besni požar in je dolžnost vsakogar, da ga pomaga pogasiti.

Te strahopetnosti se ni lahko obvarovati. A radi tega je tem večja dolžnost, da ne grešimo lahkomišelnosti iz nepremišljenosti, iz hinavskega veselja do klepetanja in do razkazovanja lastne uveljaviteljnosti. To je največja dolžnost za Italijane, ki so dolga stoletja grešili na račun svoje največje vrline, razuma, katerega so zlorabljali od renesanse dalje. Ločili so razum od življenja, da so se lahko svobodno izživljali v literaturi in akademskih debatah. Po mučeništvu leta 1899 21 in 31 je bil potreben vztrajni in goreči apostol verne vne Giuseppe Mazzinija, treba je bilo pravega, duhovnega prevrata, ki ga je z mogočno roko, o kateri se je zdelo, da nima živcev, izvedel Alessandro Manzoni, da je razum spet vrnil na pot verske resnosti življenja. Kjer ni besede, tudi ni čustva, ki bi zaradi svoje vrednosti veljalo za večno. Torej ga tudi ni trenutka v življenju, za katerega ne bi moral človek dati obračuna, pa četudi v skrtim kotičku svoje vesti.

Bomo zmagali? Ne bomo zmagali? Oboje je pričakovanje je varljivo, če se nam rdi kot nekaj takega, kar se bo zgodilo, pa naj se mi vedemo tako ali tako. V tem primeru se spreminja v vir tistega lahkomišelnega optimizma in tistega nič manj lahkomišelnega pesimizma, ki človeka ne velja nič drugega kakor nekaj besedne igre ter bolj ali manj verjetnih računov, ki pa je enako usodno kot poskus za zadrževanje ali razkranje volje.

Jaz sem vedno bil optimist in se baham s tem. Toda zdrav in zakonit optimizem se ne tiče dogodkov, ki so v božjih rokah, temveč izžareva iz najgloblje notranjosti naše vesti in naše osebnosti. To je optimizem tistega, ki veruje in s svojo vero ustvarja dobro, za katero težimo, ali pomaga ustvarjati jo, kar je isto.

Premagati Anglijo, osvoboditi nasilnice od večerj n zadržno, neusmiljeno nasilnico od jutri. Da, moramo jo premagati in jo bomo premagali, če jo bomo hoteli premagati za vsako ceno, če se ne bomo utrudili v boju, če bomo ostali zvesti obveznostim do drugih in do nas samih, če se bomo vsaki dnevi urili spominjati te naše dolžnosti. Toda ta zmaga je drugačna in podrejena poglavitni, drugi zmagi, ki je zares edino bistvena.

To je tista zmaga, ki jo moramo dobivati dan za dnem in nepretrgoma sami nad seboj, ko premagujemo vse zapeljive skušnjave zahrbnosti, ko z neukrotljivim srcem vedno odgovarjamo na sleherni zlo srečo in ko vedno držimo pokoncu zastavo, zastavo domovine, ki je zastava naše vesti in našega moralnega obstanka. To je zmaga, ki je odvisna od nas in ki je nam ne bo mogel nihče iztrgati iz rok, če jo bomo držali v pesti z vsem duševnim ognjem in z vsem dostojanstvom, katerega nihče ne bi hotel preživeti.

Vsak narod ima pred seboj zmago, ki pomeni zanj dolžnost in ki po navadi ne uide tistemu, ki svoje dolžnosti izpolnjuje.

Važno je torej verovati v zmago, v bistveno zmago, ki je odvisna od naše vere in ki je dejansko v naši volji. Samo ona nas lahko naredi vredne druge zmage, katere nas je zelo težko oropati. To iz več razlogov, ki jih vedo vsi, pa tudi zaradi enega, ki ga po navadi ne opazimo in ki izvira iz težave, kako določiti dejanski pomen besedi »zmaga«.

Zmaga je sicer zaključek vojskovne vojne; lahko je vojaški zaključek, zaradi katerega je ena izmed vojskujočih se strank prisiljena odložiti orožje, lahko jo pa razumemo kot politični zaključek, ki pa ne sovpadava vedno z vojaškim, kadar predstavlja sleherna izmed vojskujočih se strank kompleks, ki izvira iz prehodnega sožitja, ki ga je sprožila morda celo kaka atlantska karta, podpisana pri vsej zavesti, ki jo po dogodki lahko vržejo na dno Atlantika.

Ali bi mogli dvomiti, da bi se duhovne vrednote, ki jih uresničujem mogle izgubiti? Ali bi se mogli bati, da bi ta nesmrtna Italija, ki si je v očeh vsega sveta, ker je živa v naših dušah, šla po zlu pod udarce pijanih pilotov z letelihi trdnjav? Lahko padejo tudi zidovi in slavoški, ki so ostali tisočletja, da pričajo o veličastvu Rima in o barbarstvu njegovih sovražnikov; lahko bodo v tem boju nove celine, ki je gluha in slepa za civilizatorično delovanje Evrope, to je Rima, novi barbari dopolnili uničevalno delo starih. Toda ali bi mogli biti na svetu, tostran ali onstran Oceana, človek, ki bi mislil, da bo lahko vrgel v zaton ta bleščeči Kaptol? Ki bi mislil, da more sone stremiti za čim višjim, kakor je Rim, pravi

starodavni in moderni Rim, pravim renesanca in današnja Italija? Naša mesta bodo lahko razrušili, toda bodo spet pozidana, ker jih bo isto ljudstvo, ki jih je rodilo, rodilo še enkrat. Lahko bodo poškodovali ali uničili cerkve in spomenike, zaradi katerih je vsak izobražen človek iskal našo deželo kot deželo omike, ki bodo vedno živele v duhu, ki jih je ustvaril. Toda celo ostanki bodo govorili in spomin se ne bo mogel zgubiti in bo zadostovalo, da bo ohranilo živo zavest o italijanski veličini ter o zvezinskem divjaštvu tistega, ki je hotel na mah pozabiti, da so taki veličastni spomeniki bili duhovna dediščina vseh ljudi na svetu.

Bili so dediščina tudi tistih, ki jih je Italija, prav Italija s Kolumbom, potegnila iz neznanih temin zgodovine, jih pridružila evroskemu življenju, jih povzdignila k luči omike ob vzajemnem sodelovanju vseh narodov, ki jih urejajo visoka človeška vera, znanstveno raziskavanje, ki poduhovlja snovnost narave ter to polagoma podjarmlja človekovemu gospodarstvu, in filozofsko razmišljanje, ki dela človeka za gospodarja samega sebe. Ne moremo trditi, da Amerikanci tega ne bi vedeli, saj se vsakdo izmed nas spominja, kako so bili zadovoljni, da so hodili k nam občudovat in pročečati; da so toliko storili in toliko plačali, da bi lahko pobirali drobtinice od velike pojedine italijanske zgodovine in umetnosti in bogatili svoje muzeje in knjižnice.

Italijani, bodite zvesti starodavni materi, disciplinirani, složni in se spominjajte odgovornosti, ki izvira za vas iz časti, da ste Italijani, odločni upirati se, bojevati se, ne kloniti z duhom, dokler vam nasprotnik grozi in dvomi o vaši veri in vašem značaju. Razprave in prekanja naj bodo za pozneje.

V Kulatafimu je Garibaldi zaklical Ninu Bixiju: Tu bomo naredili Italijo ali umrli. Ta klic se ni potihnil in mogočni glas junaka mora odmevati še danes v našem srcu: »Tu bomo rešili Italijo ali umrli«.

Mi, ki smo na zatonu let in ki smo živeli od dediščine očelov, smo vedno čutili, da smo dolžni obraniti jo in povečati jo, kolikor je v naših močeh, s svojim delom in s slehernim naporom dobre volje, mi ne moremo misliti, da bi se ona ne mogla izročiti v roke mladim, sposobnim, da jo dvignejo visoko s silo svojih rok v skrbih in smrtnih nevarnostih pričujoče ure, nadvse človeške šibkosti, da jo izročijo vnukom živo in bleščečo se v svoji večni mladosti.

Ob tej veri v nesmrtno domovino pošiljamo svoj pozdrav, zahvalo in ljubezen junakim vojakom na tleh, na morju in pod nebom ter še naprej zremo v sveto veličanstvo molčnega Kralja, v preprostost njegovih kretanj in besedi. Zremo v oči Duceja, ki nam je dal toliko dokazov o pogumu, ki mu pomaga do zmage, v njegovo neukrotljivo strast, s katero je treba gledati v bodočnost. Zivela Italija!

Koncert vojaške godbe

Godba XI. Armadnega Zbora bo pod vodstvom dirigenta Misasija izvajala v Tivoljskem parku v nedeljo, 27. t. m., ob 18 naslednji spored:

1. Misasi — Oristano — vojaška koračnica; 2. Čajkovski — 6. sidfonija — (priredil dir. Misasija); 3. Puccini — Turandot (priredil dir. Misasi); 4. Wagner — Tannhäuser — uvodna glasba.

Osebnostne izkaznice

Kot je bilo že objavljeno, bodo poslovalnice za sprejemanje prošenj za osebne izkaznice odprte tudi v nedeljo 27. junija in na praznik sv. Petra in Pavla 29. junija, vsakokrat od 8 do 12. Sprejemajo se samo prošnje moških od 15. do 50. leta starosti.

Iz gospodarstva

Nova organizacija srbskega gospodarskega ministrstva. Po najnovejši uredbi srbskega ministrstva sveta, je delokrog srbskega gospodarskega ministrstva naslednji: vodstvo in kontrola uprav za šumarstvo, rudarstvo, obrt in industrijo, denarne zavode, zadružništvo, zavarovalstvo, turizmo in domačo industrijo, notranjo trgovino, denarništvo in zavarovalstvo ter zunanjo trgovino. Poleg tega ima ministrstvo 8 uradov: urad za zaščito industrijske lastnine, drž. zavod za pospeševanje obrti in industrije, osrednjo upravo za plemenite kovine, odbor za normalizacijo, geološki zavod v Beogradu, komisarjat za cene in plače, ravnanstvo za nadzorstvo nad bankami in urad za kurivo. Poleg tega je še šest raznih central: za železo in kovine, za usnje, za tekstilije, za kemične izdelke ter za premož in les.

Obvezna oddaja mleka na Hrvaškem. Kmetovalci na Hrvaškem morajo oddajati zajednici za mleko naslednje količine mleka: za 1 kravo 1 liter, za 2 kravi 3 litre, za 3 krave 5 litrov, za 4 krave 8 litrov, od 5 krav 12 litrov, za vsako nadaljnjo kravo pa 3 litre dnevno. Prijavljen je molzne krave so izzete od prisilnega nakupa, proizvoznikom mleka, ki oddajajo predpisane količine v redu, se ne sme vzeti živinska krma. Kupoprodaja mleka po nepooblaščenih osebah v vsej državi je prepovedana.

Tobak v Evropi. Na zadnji seji mednarodnega odbora za tobak, ki je bila v Rimu, je bilo sklenjeno uvesti enotne označbe za vse vrste tobaka, ki ga proizvajajo v Evropi. To bo imelo zlasti velik pomen za trgovino s tobakom, ki se je držala sedaj številnih običajev. Na seji je bilo ugotovljeno tudi, da je proizvodnja tobaka sedaj v Evropi višja kot je bila pred začetkom vojne poraba tobaka v Evropi. Končno je bilo sklenjeno izdelati tudi mednarodno statistiko o proizvodnji in potrošnji, uvozu in izvozu tobaka v Evropi.

Nemški državni davki za delo v jugovzhodnih državah. Nemški uradni krogi so pojasnili, da velja nekdanja pogodba o preprečitvi dvojne obdavčitve med Nemčijo in bivšo Jugoslavijo tudi za Srbijo in Hrvaško.

Obsodbe vojaškega sodišča

Vojaško sodišče v Ljubljani je obsodilo Josipa Magistra, rojenega v Zagradu št. 7. VIII. 1915 in tam stanujočega št. 11, na dosmrtno ječo. Obtožen je bil sodelovanja v družbi, stremeci po nasilnem prevratu, in pripadnosti k oboroženi tolpi, da je bil v posesti orožja in streliva in da se je v maju 1942 na območju Orlake na Dolenjskem udeležil napada na predstavnike oboroženih sil. Sodišče ga je obsodilo, ker ga je spoznalo za krivega prvih treh obtožb. Obsodba na dosmrtno ječo ima vse običajne pravne posledice.

Vremenska napoved. 26. junija (sobota): spremenljivo, večinoma sončno in vroče, krajevne plohe z nevihtami. 27. junija, nedelja: isto.

Tehnika in medicina sta maturantom najdražji

Ze številke same o letošnjih maturantih, ki smo jih objavili v sredo, so bile dovolj zanimive, še bolj pa je zanimivo pregledovati prošnje za prepustitev k višjemu tečajnemu izpitu. Tu morajo mladi maturanti prvič v pisani obliki izraziti svoje želje in upanja glede bodočega študija na vseučilišču. Res je, da marsikdo ob tej priliki ne napiše tistega, za kar se bo končno odločil, a v splošnem napišejo maturantje kolikor toliko pravi predmet, ki se mu nameravajo posvetiti.

So nekateri, ki že od najnižjega razreda dalje vedo, kaj je zanje najbolj primerno in kaj jih najbolj veseli, so pa tudi drugi, ki šele ob koncu gimnazijskega študija začno v grobih obrisih misliti na to, kaj bi jeseni vpisali, da bo njim prav in da domači ne bodo imeli ničesar proti. So pa končno tudi še taki, ki v navalu hipnega navdušenja napišejo to, kar jim morda njihov najbližji prijatelj nasvetuje ali kar se jim zdi najbolj moderno in pridobitno.

A ogledimo si rajši gole številke. Za primer smo izbrali klasično gimnazijo in I. realno moško gimnazijo; prvo zato, ker pravijo in je splošno mnenje, da dijaka usposobi za sleherni študij, drugo pa zato, ker je o njej in njej sorodnih šolah znano, da goji bolj realne predmete.

Maturantje klasične gimnazije so svoje narte glede študiranja na vseučilišču navedli takole:

filozofska fakulteta	16
pravna fakulteta	14
medicina	20
tehnika	22
teologija	3

Poleg teh so navedli nekateri še agronomijo (5), farmacijo (1), trgovsko visoko šolo (3), v službo mislijo vstopiti trije. Ničesar jih pa ni navedlo petnajst.

Videti je, da so si precej pestro izbirali in da se jih je prav za prav za vse vrste možnega študiranja na našem vseučilišču odločilo zelo enako število. Zanimivo pa je vsekakor to, da se je največje število — 22 namreč — prijavilo za tehniko. Pač znamenje časa!

Na I. moški realni gimnaziji je slika približno takale:

filozofska fakulteta	6
pravna fakulteta	2
medicina	20
tehnika	40
teologija	5

Navedba ostalih predmetov je na tej gimnaziji še bolj pestrá kakor na klasični; izrecno jih je izbralo kemijo (8), agronomijo prav tako (8), gozdarstvo (1), slikarstvo (1), farmacijo (1), glasbo (2), trgovsko visoko šolo (2), publicistiko in

umetnostno zgodovino (1); v službo jih namerava iti sedem, eden pa bo zaradi pomanjkanja sredstev moral nadaljnje študije opustiti.

Pripomniti pa moramo, da na obeh gimnazijah niso še vsi, ki imajo pravico, priglasili se k višjemu tečajnemu izpitu, oddali svojih prošnji. Gotovo pa je, da se splošna podoba zaradi tega ne bo kaj preveč spremenila.

Po srečno prenehanju in uspešno dovršenem višjem tečajnem izpitu se bodo torej ti mladi fantje kovali svojo usodo bodisi na vseučilišču bodisi v službah. Tisti, ki bodo šli na vseučilišče, bodo morali pač pošteno, brez olepšavanja in iluzij pretehtati in premisliti svoj korak, da pozneje ne bo razburjanja in nepotrebnih jeze nad nesrečno izbiro. Končno ni nič lahka zadeva, izbrati si pri taki starosti pravilno pot, a je pač nujno in potrebno, in vsakdo, ki obiskuje gimna-

zijo, pride slej ali prej do razpotja, kjer ne ve naprej. Nič kaj prijetno in spodobno ni preseljavati iz fakultete na fakulteto; taki malokdaj dokončajo. Treba si je prav izbrati, nato pa krepko stisniti in napeti vse sile ter se spustiti v boj z izpiti.

Mnoge vodi pot jeseni na poklicno posvetovalnico na šolski polikliniki, kjer jih znanstveno preizkusijo in jim tudi svetujejo, kaj je zanje najbolj primerno. Zato bi bilo zelo prav, če bi se vsi abiturienti potrudili tja dol; marsikdo bo ugotovil, da to in to ni zanj, da pa je drugo, na kar sploh ni mislil, zelo primerno njegovim sposobnostim. Damo pa popolnoma prav tistim, ki pravijo, da si mora vsakdo sam izbrati svojo življenjsko pot, kajti vsakdo sam zase najbolj ve, kaj je zanj in kaj ni.

Prav tako, kot želimo maturantom vso srečo pri višjem tečajnem izpitu, jim želimo še bolj srečno roko in veliko modrosti pri izbiri njihovega poklica.

Živahno dopoldne v Narodnem muzeju

Včeraj, na praznik presv. Rešnjega Telesa, so bile že v zgodnjih dopoldanskih urah opravljene praznične pobožnosti in potem je preostajalo časa za kar koli. Lepo sončno vreme je vabilo meščane na sprehode ali na kopališča, marsikdo pa si je po daljšem času spet privoščil ogled Narodnega muzeja.

Obisk v muzeju je bil nenavadno dober. Starši so zbrali otroke in jih odpeljali v lepe zbirke,

Ogromno mamutovo okostje v narodnem muzeju. Kako majhen je videti preparator g. Herfort pod mamutovimi okli.

kjer so si ogledovali živali, o katerih so jim pripovedovali že zimo, pa tudi posamezniki so se spomnili, da še niso videli okostja orjaškega mamuta ali pa jih je zamikalo, da bi se nagledali ptičev, rib, divjačine ali česar koli, kar pomeni spremembo. Zare, ki so jo ta teden izkopali na Kongresnem trgu, še ni bilo med razstavljenimi predmeti, pač pa se nahaja povsem podobna v prostorih arheološkega oddelka.

Slovenčev poročevalec je motril nekaj časa družbo otrok, katere je stric ali oče ali pa je že bil, prvič popeljal v zaželeno poslopje. V prvem hipu so bili razočarani in so spraševali, »kaj se

bo začelo, kdaj se bo začela predstava. Bili so prepričani, da je muzej podoben gledališču, kjer se bo odgrnila zavesa in bodo gledali na odru življenje pravega ali kaj podobnega. Toda kmalu so se zvišeli v dejansko stanje in začela se je obilna, naravnost razkošna paša za radovedne otroške oči. Začeli so z deseterimi vprašanji križem križem: ali je vse to res, če so ribe užitne, če je medved živ, če je voda prava voda in podobno.

Kaj pa je to, za božjo voljo? se je prestrašil petletni fantiček. Zagledal je viteški oklep s čelado, ki se mu je zdel tako strahoten, da je prebledeval. Tu pa tam je bilo videti otroke, ki so klečali ob zbirkah, da bi se nagledali ptičjih gnezdv, vidre z ribo med zobmi in podobnih prizorov. Oh, to je bilo veselje, ko so zagledali medveda, tako odlično ohranjenega, da je podoben živemu, ko jim je nekdo kazal školjko, ki dela bisere, ko so poslušali o življenju mostiščarjev na Barju ali ko so ugibali, če je gams, ki stoji v pečevju »zlatorog« ali ne.

V muzeju dobiva domišljija otrok konkretne oblike. K sreči so živali tako dobro konzervirane, da mladina ni razočarana. Tu pa tam je videti mojstrsko reziro življenja v planinah, v močvirju ali v drevesnih deblih. Tako nam muzej v marsičem nadomestuje živalski vrt, ki ga pogrešamo v našem mestu.

Med gledalci smo opazili tudi učiteljico, ki je vodila s seboj trop učenek, največ pa je bilo posameznikov, ki so motrili razstavljene predmete s stališča zanimivosti ali izobraževanja. Veliko obiskovalcev je imel tudi orjaški mamut, ki so ga izkopali v Nevljah pri Kamniku. Lahko bi rekli, da služi Narodni muzej od nedeljah in praznikov bolj radovednosti in razvedrilu, čez teden pa izobražbi in znanosti.

Skoda, da ljudje še nimajo pravih izkušenj, kako si je treba koristno ogledovati bogate zbirke. Izobraževanju mladine bi bilo vsekakor v prid, če bi jih pripravljali doma nekaj časa na zanimivosti narodopisja, arheologije, pa življenje te ali one vrste živali, in bi jih potem pripravljene vodili v muzej. Nikakor ni mogoče, da bi si v enem dnevu ogledali vse. Omejiti bi se morali na del zbirke in si tako sistematično ogledati bogate zaloge, ki služijo izobražbi naroda.

Takšno ogledovanje bi priporočali. Človek, ki si hoče v pištih dveh ali treh urah ogledati ves muzej, bo sicer videl stotere zanimive predmete, prave koristi pa ne bo imel od takih obiskov. Je pa vsekakor vredno, da začnemo s sistematičnim ogledovanjem naših narodnih zbirk. To ne velja samo za Narodni muzej, temveč v enaki meri za Narodno galerijo in za Mestni muzej. Zelo dobrodošlo bi bilo tudi prireditve, pri katerih bi si lahko ogledovali meščani zbirke pod strokovnim vodstvom.

Prodaja mesa na odrezek »L«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto, 26. junija, potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odzemu odrezka »L« junjskih živiliških nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani: 100 gr. govejega mesa.

Delitev se bo pričela ob 7 zjutraj.

Važno za trafikante

Ker opažamo, da se je vrstni red trafik ki poslujejo v nedeljah in praznikih nekoliko in sicer zaradi nevednosti posameznih trafikantov predrugačil, se nam zdi potrebno dati sledeča pojasnila.

Odredba mestnega poglavarstva številka 55075/1941 vsebuje točne določbe kako se je ravnati in izrecno našteva katere praznike je upoštevati za vrstni red, ter dalje veleva, da je vse druge dneve treba imeti trafike odprte razen edinega dneva v letu to je na božič, ko je pa vse zaprto.

Nekateri trafikanti so pa k božiču samovoljno še pridejali veliko noč, zaradi česar je prišel vrstni red tako, da zdaj poslujejo v nedeljah včasih kar dve skupini kar je proti zakonito, in ima za trafikante lahko kake posledice. Letos na t. jan. je imela službo skupina I. po seznamu Mestnega poglavarstva z dne 22. IX. 1942 v katerem je navedeno, da ima na dan 29. XI. 1942 službo skupina I.

Na podlagi tega lahko vsak sam izračuna in bo prišel do rezultata, da ima v nedeljo, dne 27. VI. službo skupina I.— 29. VI. 43. II. — 4. VII. 43. III. — 11. VII. 43. IV. — 18. VII. 43. V. — 25. VII. 43. VI. — 1. VIII. 43. I. — 8. VIII. 43. II. — 15. VIII. 43. III. — 22. VIII. 43. IV. — 29. VIII. 43. V. — 5. IX. 43. VI. — Nadaljni vrstni red naj si pa ugotovi vsak sam po tem ključu.

Trafike so odprte v smislu okrožnice mestnega poglavarstva od 7 zjutraj pa do 20 zvečer tudi v nedeljah in praznikih po skupinah. Tobak, cigarete, in vžigalnice so predmeti ki so v nedeljskem obratovalnem času prepovedani za prodajo. — Udruženje trafikantov.

Gospodarstvo

Iz trgovskega registra. V likvidacijo je prešla družba z o. z., Hlebs Jakob v Ljubljani.

Iz zadružnega registra. Pri Kreditni zadruzi bančnih, zavarovalnih, trgovskih in industrijskih uradnikov, zadruzi z om. jamstvom v Ljubljani sta bila izbrisana člana upravnega odbora Česnik Ivan in Lapajne Zoran, vpisana pa člana Vrančič Vladimir in Golmajer Ciril, oba bančna uradnika.

Ureditve predvojnih dolgov med Italijo in Srbijo. Med pristojnimi italijanskimi in nemškimi oblastmi je bil te dni sklenjen sporazum o ureditvi medsebojnih zasebnih dolgov. Ureditve se je izvršila na osnovi rednega plačilnega prometa, velja pa tudi za nekdanji promet med Srbijo in ozemlji, ki so po 11. aprilu 1941 pripadla Italiji, od bivše Jugoslavije. Srbski državljani morajo svoje terjatve oz. dolgove prijaviti pri Srbski narodni banki.

Hrvatska državna banka. Poglavitnik je imenoval za guvernerja hrvatske državne banke dr. Dragutina Totha, ki je bil prej minister za trgovino in industrijo. Za podpredsednika banke je bil imenovan inž. Junus Mehmedagić, tajnik zagrebske borze.

Karte za kadilce na Hrvatskem. V začetku junija so začeli na Hrvatskem z izdajo kart za kadilce za drugo polovico leta 1943. Obrok ostane neizpremenjen 6 cigaret dnevno. Kadilske karte dobijo samo moške osebe od 18. leta naprej.

Batine podružnice na Hrvatskem — popravljalnice čevljev. Hrvatsko ministr. za narodno gospodarstvo je pooblastilo hrvatskega Bato, da

Kako veliko in izredno prednost imajo Trnovčani pri ploha

Ljubljana, 25. junija.

Za vsakega vremenarja in opazovalca so zanimivi podatki o padavinah zadnjih dni, ki sta jih zaznamovala prvič meteorološki zavod na univerzi v središču mesta in drugi vremensko opazovalnica v Trnovem na Opekarski cesti, ki jo vodi g. Černe. Ta teden je bilo Trnovo deležno izredno obilnega blagoslova izpod neba. Gotov pas je bil torišče hudih nalivov, ko je drugod le malo deževalo. Obe vremenski opazovalnici sta druga od druge oddaljeni nekaj nad kilometer. Toda kakšne so razlike v pogledu množine dežja zadnjih dni!

V tork popoldne se je nad Ljubljano in okolico razbesnela kratkotrajna nevihta. Lahko smo opazovali, kako so se vile štrne dežja nizdol na polja in travnike, ko je bilo drugod le po nekaj kapljic in je le dobro ceste pomočilo. O torkovi nevihti, ki je n. pr. po Golovcu sipala še prav debelo točo in so bile mnoge nabiralke borovnic do kosti premočene, poroča meteorološki zavod, da je ves čas padlo v središču mesta po dežumeru na univerzi le 1,5 mm dežja. V tork je med popoldanskim nevihto v Trnovem padala tudi tu in tam toča, ki pa ni napravila nikjer kake posebne velike škode. Vremenska opazovalnica na Opekarski cesti pa javlja, da je ob torkovi nevihti padlo tam kar 13,1 mm dežja. Torej velikanška razlika v množini vode, saj je na trnovsko opazovalnico padlo skoraj deseterkrat več dežja.

Na praznik je bil vroč dan. Bila je doslej v juniju dosežena najvišja dnevna temperatura, skoraj +30 stopinj Celzija. Zelo soparno. Ponoči pa je deževalo, zlasti še od 22.30 tja do polnoči. Med nočnim nalivom je hudo ermo. Dežmer na univerzi je v tem času zaznamoval le 1,4 mm dežja. Na Opekarski cesti pa 7,9 mm. Trnovo je torej zopet dobilo skoraj šestkrat več dežja. V dveh dneh je središče mesta imelo 2,9 mm dežja, Trnovo pa v tem času 21 mm. Velikanška je razlika! Ta razlika pomeni, da je v Trnovem predlo v dveh dneh na površino 1 kvadratnega kilometra do 181 tisoč hektolitrov vode.

Novosti Vseučiliške knjižnice

- Amatucci A. G.: Storia della letteratura latina eristica. Bari 1929. (69699—164)
- Apollonio M.: Storia della commedia dell'arte. Roma 1930. (69698)
- Bandini L.: Shaftesbury. Bari 1930. (69699—181)
- Baulino C.: Trattato di macchine termiche. Roma 1930. (11 69545)
- Berathsen A.: Trattato di chimica organica. Milano 1922. (69692)
- Bignami E.: La poetica di Aristotele e il concetto dell'arte presso gli antichi. Firenze 1932. (69693)
- Bongiorno G.: Primi saggi di filologia neotestamentaria. Torino 1933. (69699)
- Buzio C.: Essodo nel mondo greco sino alla fine dell'età classica. Milano 1938. (11 64489—IV 27)
- Cammeli G.: I dotti bizantini e le origini dell'umanesimo. Firenze 1941. (11 69284)
- Canale C.: Della milizia marittima libri quattro. Roma 1930. (11 69489)
- Casanova M.: Il bitume e la strada. Teoria e pratica. Milano 1937. (69510)
- Casati E.: Applicazioni pratiche della scienza delle costruzioni. Torino 1929-31. (11 69550)
- Castelfranchi G.: Fisica moderna. Milano 1941. (11 69548)
- Castellano G.: Benedetto Croce, il filosofo, il critico, lo storico. Bari 1936. (69699—284)
- Cavalli C. A.: Macchine idrauliche. Milano 1940. (69504)
- Ceretti C.: Panamericanesimo e diritto internazionale. Milano 1939. (69501)
- Claverio E.: Cicerone e suoi tempi. Milano 1939-41. (69500)
- Conferenze augustee nel bimillenario della nascita. Milano 1939. (11 64489—V 17)
- Conferenze per il XIV centenario delle pandette. Milano 1931. (11 64489—II 33)
- Cristianesimo e diritto romano. Milano 1935. (11 64489—II 43)
- Croce B.: Glossa Carducci. Bari 1937. (69699—95)
- Croce B.: La critica e la storia delle arti figurative. Bari 1934. (69699—252)
- De Angelis A.: Scenografi italiani di ieri e di oggi. Roma 1938. (69671)
- Del Piano E.: Contributo alla teoria statica dei sistemi piani. Milano 1936. (69698)
- De Ruggiero G.: La filosofia contemporanea. Bari 1941. (69699—39)
- Dizionario pratico illustrato delle scienze mediche. Milano 1937-40. (11 69291)
- Draperon L.: Les Juifs en Europe. Migrations et transformations morales des Juifs. Paris 1934. (11 69485)
- Ermini F.: Medio evo latino. Studi e ricerche. Modena 1938. (11 69489)
- Farinelli A.: Il romanticismo in Germania. Bari 1923. (69699—41)
- Franceschini E.: Studi e note di filologia latina medievale. Milano 1938. (11 64489—IV 20)
- Genelli A. G. Pastor: L'analisi elettroacustica del linguaggio. Milano 1934. (11 64489—VI 7)
- Ghiraldini E.: Condutture, apparecchi, misuratori di acqua potabile. Milano 1936. (69640)
- Gmajner L.: Savremeni hrvatski pokret za narodno ujedinjenje u domovini. Washington 1918. (69667)
- Griffith G. O.: Mazzini, profeta di una nuova Europa. Bari 1935. (69699—261)
- Italia: La nuova d'oltremare. L'opera del fascismo nelle colonie italiane. Roma 1933. (11 69543)
- Krahe H.: Indogermanische Sprachwissenschaft. Berlin 1943. (69785—59)
- Lombardi L.: Corso teorico-pratico di elettrotecnica. Milano 1926. (69559)
- Lombardi L.: Compendio di elettrotecnica. Milano 1926. (69558)
- Mazzini F.: Introduzione allo studio di Dante. Bari 1942. (69699—299)
- Mazzini G.: Lettere slave. Bari 1939. (69699—324)
- Mera C.: Studi etnografici. Pisa 1934. (11 69549)
- Mosca G.: Elementi di scienza politica. Bari 1939. (69699—335)
- Ostermann V.: La vita in Friuli. Udine 1940. (11 69544)
- Pareto V.: Trattato di sociologia generale. Firenze 1923. (11 69546)
- Perassi T.: Lezioni di diritto internazionale. Roma 1938-39. (69503)
- Problemi fondamentali dello stato corporativo. Milano 1935. (11 64489—III 14)
- Raimondi R.: Gli stili nell'architettura. Milano 1940. (69505)
- Santarella L.: Arte e tecnica nella evoluzione del ponti. Milano 1940. (69502)
- Unterstein M.: Sofocle. Studio critico. Firenze 1935. (69704)
- Zocca E.: Catalogo delle cose d'arte e di antichità d'Italia. A. S. S. I. Roma 1936. (11 69383)

Zaplemba imovine upornikov

Službeni list 23. junija prinaša dva odloka Visokega komisarja, po katerem se zapleni vsa premična in nepremična imovina Koširja Stanke, sina pok. Josipa in pok. Medie Franciške iz Novega mesta, ki je bil obsojen s sodbo vojaškega sodišča na dosmrtno ječo. Dalje se vsa premična in nepremična imovina Koširja Božidarja, sina pok. Josipa in pok. Medie Franciške in Koširja Ljubomirja, sina pok. Josipa in žive Kopač Martine iz Novega mesta, ker sta brez upravičenega vzroka že dolgo časa odsotna iz njihovih rednih bivalisih in končno se zapleni tudi ena četrtina vse premične in nepremične imovine, ki je last Kopač Martine, pok. Leopolda, vdove Koširja Josipa, rojene v Novem mestu in tam bivaajoče.

Dalje je bila zaplenjena vsa premična in nepremična imovina, last upornika Kosa Vinka, sina pok. Josipa in žive Marije Kramastetter ter ena četrtina vse nepremične in premične imovine, ki je last njegove matere trgovke Kos Marije, rojene Kramastetter, hčerke pok. Andreja in Jakar Antonije. Vsa zaplenjena imovina gre v prid Zavoda za upravljanje, likvidacijo in doodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini.

Gvetkovemu Jankotu v slovo

Rovte, 21. VI. 1943.

Niso še odcvetele pomladanske rože, ni še padala trava pod koso, ko si nas zapustil in se za vedno od nas poslovil. Ko smo zvedeli, da Te ni več med živimi nismo mogli verjeti, da je to resnica, dokler Te niso položili v grob, kjer boš sedaj počival, počival v domači zemlji, blizu svojih prijateljev Franceta in Jožeta ter čakal vstajenja.

Nikdar ne bomo pozabili Tvojega veselega obraza kadar si prišel med nas, pa naj je bilo to kjer koli in kdaj koli. Brez Tebe si sedaj ne moremo misliti vesele družbe. Mlad si še bil, dragi Janko, star komaj dobrih osemnajst let; pa bil si fant, da smo bili nate ponosni, saj si bil že celo leto vojak. Bil si med prvimi, ki so čutili dolžnost, da branijo svoje domove pred komunističnim nasiljem. Bil si v vseh najtežjih borbah, pa iz vseh si se srečno vrnil. Bila pa je božja volja takšna, da si umrl doma, čeprav ni bolan, včeraj zdrav — a danes mrtev.

Dragi Janko! Ni Te več, da bi še enkrat z nami na vasi zapel tiste lepe pesmi, ki si jih Ti najrajši pel. Tebe ni več, a tudi naše pesmi ne bodo več vesele.

Nisi bil priljubljen samo nam — prijateljem iz mladih dni, temveč vsem, ki so te poznali. To smo videli na Tvojem pogrebu, kjer ni bilo očesa, da ne bi bilo solzno, ko so te polagali v hladni grob.

Dragi Janko! Pogrešali te bodo domači, pogrešal te bo cerkveni pevski zbor, pogrešali te bodo legionarji, katerim si bil najboljši tovariš, najbolj te bomo pa pogrešali mi Tvoji prijatelji. Hodili bomo na Tvoj grob, zate molili, ter ga krasili s cvetjem.

Janko, zapustil si solzno dolino, Tvoj spomin pa bo med nami, do konca naših dni. Počivaj v miru in naj Ti bo domača zemlja lahka.

Tvoji prijatelji.

sko nakaznico | riza, 500 gr sušenog i 100 gr
mo za mesto | melade na določene odrezke.

Na tisoče ladij leži pokopanih na dnu morja

V Sredozemskem morju

V Saronemskem zalivu, ond, kjer pljuska valovi krog otoka Salamine, je pod morjem eno največjih ladijskih pokopališč vseh časov. Skoraj 700 perzijskih bojnih ladij se je tu na en sam dan potopilo leta 480 pred Kr. r. Od 150.000 mož posadke jih je utonilo baje 100.000. Perzijci niso bili kos grškemu strateškemu ravnanju z ladjami, dasi so imeli še enkrat toliko ladij in vojaštva kot Grki v tej bitki.

Cez 200 let nato je postalo Sredozemsko morje nov grob za armado. Na severni obali Sicilije so leta 260 pred Kr. r. Rimljani pozvali kartaginsko brodogradnjo v boj in ga premagali. To je bilo tem bolj čudno, ker so bili Kartaginci dobri učenci grške bojne taktike, a Rimljani so nastopili z novim načinom bojevanja. Rimljani so se na morju bojevali tako rekoč kot na kopnem: postavljali so mostove z ladij na ladijo in so se vojskovali moč proti moči. Tako se je ob tej priliki potopilo le 23 ladij, večino pa so Rimljani zavzeli in priključili svojemu brodogradu.

Pri Actiumu, ob vzhodu Ambrakiškega zaliva v Grčiji, je rimski admiral Agripa leta 31 pred Kr. r. potopil več sto ladij Antonija, ki je pripadal Kleopatrin. Skoraj isto število dobro oboroženih turških ladij je Don Juan d'Austria, v bitki pri Lepantu (1717), potopil ob vzhodu v Korintski zaliv. Več ko 25.000 Turkov je takrat utonilo.

Enajst linijskih ladij in dve fregati, skoraj vsa Napoleonova armada, je 1. avgusta 1798 utonila pri Abukirju, na severni obali Egipta. Z njo se je potopil francoski admiral Bruyes in večji del njegovega moštva. Nelson je bil Francoze presenetil, ko so se bili pravkar vkravali.

Z mnogimi morskimi pokopališči je Churchill obogatil Sredozemsko morje. Leta 1915 si je kot prvi pomorski lord izmislil načrt za porušitev turških morskih očin. Ob tej priliki so bile potopljene tri mogočne angleške oklepnice. Tudi v tej vojni je postalo vodovje ob Kreti, Severni Afriki, Malti in Gibraltarju grob mnogih edinic angleškega vojnega in trgovskega brodogradu.

Strahovi ob Skagerraku

Po skandinavskih ribiških vaseh, ki so ob bregovih Skagerraka, obstoja od maja 1916 posebno praznovse med pomorščaki. Kadar koli je vreme viharo, kadar tuli burja in se cefra megle nad besnim pljuskanjem valov, pravijo, da je spet oživila bitka pri Skagerraku, da so se pojavile potopljene bojne ladje, križarke, torpedni čolni in podmornice in da so oživele mornarji in se spet bijejo. Resnično, to morskobojne skrivajo v sebi deset tisoč vojakov in med njimi so štirje generali.

Zlati zakladi vabijo

Ze več ko 300 let pa se pustolovci in iskanci zakladov bavijo z nekim drugim ladijskim pokopališčem in to je grob španske armade. Od brodogradu Filipa II., ki je šlo leta 1588 150 ladij, leži na dnu Rokavškega preliva in Severnega morja skoraj 11.000 pomorščakov in vojakov, med njimi cvet španskega plemstva, ki se ni več vrnilo v Španijo. Počivajo v svojih ladjah. Čudovite zgodbe o zakladih in vojnih blaginjah, ki so bile na teh ladjah, so že kmalu po nezgodni vabilu mnoge pustolovce in od začetka 17. stoletja pa do današnjih dni so med njimi posebni »armadni črteži«, ki baje natančno povedo, kje so pokopane te ladje.

Nizozemci pred Londonom

Nedaleč od grobov španske armade je tudi kraj poslednjega počitka angleške armade, ki jo je uničil nizozemski pomorski junak admiral de Ruyter leta 1666. To bi bila ena najslavnejših zmag novega veka. Z manj ko 100 majhnimi ladjami je v Doverskem prelivu napadel drzni general 80 mogočnih angleških bojnih ladij in je večino teh s svojimi topovskimi izstrelki pogljal na dno morja. Nato je bila angleška obala skoraj brez varstva, tako da je mogel Ruyter prodrati kasneje prav do Londona. Nizozemec je prodiral po Temzi, uničil taborišča in skladišča in potopil še 10 bojnih ladij, ki so se bile ond poskrile.

Atlantsko ladijsko pokopališče

Daleč od vojnega hrumenja je nastalo v Atlantskem oceanu največje pokopališče ladij, pa ne zaradi topov in torpedov, marveč zaradi nenaklonjenosti elementov — morskih in zem-

skih sil. To pokopališče je kakih 230 km vzhodno od Halifaxa ležečega Peščenega otoka — Sable Islanda, ki je postal zloglasen zaradi mnogih brodogradov. Otok je 40 km dolg in le poldrugi km širok in tvori s svojim iz morja strlečim vrhuncem eno samo, podmorsko pečino. Vse leto je na teh plitvinah megla in poleg tega je otok vprav v tistem morskem prelivu, po katerem plovejo ladje v zaliv Sv. Lovrenca ali med kopno zemljo in Novo Fundlandsko. Ladje, ki prihajajo iz Evrope proti Bostonu, se za 50 milj izognejo Sable Islandu, a zaradi goste megle in južnovzhodnih viharjev zaidejo večkrat na peščene plitvine in se potopijo. Ze od 18. stoletja dalje ima Sable Island pridevek »Ladijsko pokopališče« v Atlantskem oceanu in nikjer drugje na svetu ni morje zahtevalo toliko žrtve. Do leta 1800 je bilo znanih ond 190 brodogradov, od leta 1800 do 1884 še nadaljnjih 212 in odtlej se je navzlic vsem varnostnim odredbam in napravam potopilo še 138 ladij. A to so le neizgode, ki so zapisane v tozadnemu seznamu. Število brodogradov je pa mnogo večje, tako da leži krog Sable Islanda več ko 500 ladij pokopanih in z njimi več ko 10.000 pomorščakov.

Falklandska grobnica

Do 3000 m globoko v morju leži v južnem Atlantskem oceanu na 52° zemljepisne širine in 56° zemljepisne dolžine nemško brodograd z admiralom in 2500 pomorščaki. Dne 8. decembra 1914 so tu grmili silni ladijski topovi in nemške ladje so podlegle 6—12 kratni premoči spričo Angležev. Tako sta se potopili oklepni »Scharnhorst« in »Gneisenau« in pa križarki »Nürnberg« in »Leipzig« z admiralom grofom Speejem in njegovima dvema sinovima vred.

500.000 hektarjev nove plodne zemlje na vzhodu

Krakov, v juniju. V prejšnjih dobach je bila Visla za plovo ena najvažnejših rek in jako uporabljena prometna žila, ki pa je zmeraj bolj propadala. Tako nam povedo številke, da so leta 1875 prepeljali po Visli 1.175.000 ton blaga; leta 1910 še 820.000 ton, a leta 1934 samo še 537.000 ton. Zakaj tak padec prometa? Zato, ker Visle ni nihče več reguliral. Vodna regulacija je v poslednjih letih povsem zastala. Tako je od leta do leta padala temeljna vodna gladina in pokrajine ob Visli so se spreminjale v barja in pustinje. Reke so se zamahle s peskom ali pa so pri povodnjih povzročale za milijone zlotov škode. Preračunali so, da je bilo v poslednjih 128 letih na vsake štiri leta veličanska povodenj.

Od leta 1939 dalje pa so se te zadeve do dna spremenile. Nemci so v vsakem okraju ustanovili poseben oddelek vodnega gospodarstva, ki ga upravlja vrsta izbranih strokovnjakov. Z glavnico 50 milijonov zlotov se je začelo delo. Odtlej se je sredi vojne posrečilo pridobiti

500.000 ha plodne zemlje

v poljedelske namene. Samo v enem letu je bilo preloženih 6,1 milijona kubičnih metrov zemlje, urejenih 257 km rečne struge in 22 km hudournikov. Posebnega pomena za vodno gospodarstvo je gradnja velikih dolinskih zaporov. Iz teh zaporov se sedaj na razpolago neskončne množine električnega toka v korist gospodarstvu in je zato zmanjšana uporaba premoga. Ta dela je opravljalo na leto po 500.000 delavcev. Prva štiri leta so zlasti urejali zgornji tok reke Varte. Na ta način je zdaj mesto Čenstohov izven nevarnosti spričo poplav, medtem ko je prej to mesto zmeraj trpelo zaradi vsakoletnih povodnj. Preloženih je bilo več izlivov Vartinih dotokov. S tem so pridobili veliko zemlje, kjer so zdaj izvrstni pašniki in rodovitne njive.

V radomskem okraju so z navedenimi deli ob Varti pridobili 12.000 hektarjev zemlje. V krakovskem ozemlju je omeniti poleg dolinskih zaporov tozadnja dela ob ustju Rave, kjer so pridobili novih 8000 hektarjev plodne zemlje. V okraju Varšave so v ospredju razne gradnje nasipov ob Visli. V enem samem letu je bilo pridobljenih 9000 hektarjev zemlje za njive. V lublinskem okraju pa so v teku osuševalna dela, kjer so na mah pridobili 35.000 ha plodne zemlje in po ureditvi rečnih strug, po gradnji nasipov itd. bo na razpolago še nadaljnjih 36 tisoč ha sveta. V Galiciji je bilo treba najprej odpraviti poškodbe po vojni. Prvo leto po iz-

V globinah Tihega oceana.

Dve veliki, že zgodovinsko znani pokopališči sta v japonskem morju: pred Takašimo in Tsušimo. To je dvojce odločilnih poglavlji v japonski zgodovini: prvo je napisal tajfun, drugo za admiral Togo.

Pred pristaniškim mestom Takašimo se je leta 1277 pojavilo mogočno, skoraj 10000 ladij obsegaajoče ekspedicijsko brodogradje mongolskega vladarja Kublaja kana, ki si je bil dotlej podvrgel že skoraj vso Azijo, pa je hotel podjarmiti tudi Japonsko. Izkrcaje njegovih tolpe se je posrečilo. Na kopnem je nastalo mesarsko klanje, a tedaj je prihrumel silen tajfun, ki je potopil vse mongolske ladje. S tem tajfunom je bila zapčatena usoda mongolske armade in je bila neodvisnost Japonske ohranjena.

Dne 27. maja 1905 je admiral Togo pometel rusko armado pri Tsušimi z morskega površja in je s to morskomo zmago dosegel, da je postala Japonska velesila.

Ko je minilo pičlega pol leta za tem, ko je Japonska vstopila v sedanjo vojno, so nastale nove ladijske grobnice v morju, tako pred Havajem, pred Malako, pri Javi, Surabaji, Bata-viji. Ameriško, angleško in nizozemsko tihomorsko brodogradje se je tod pogreznilo v morje.

Ladijska pokopališča se širijo

V prvi svetovni vojni so nemške podmornice potopile vsega skupaj 5861 sovražnih ladij, ki ležijo v vseh delih morja, zlasti pa v Atlantskem oceanu.

Nemci so imeli do konca prve svetovne vojne le 342 podmornic in to število se je v tej vojni močno povečalo. A tudi glede zmoglosti so sedanje podmornice vse drugačne, kot so bile pred 20 let, o čemer pričča sedanje delovanje nemških podmornic, ki ga je čutili po vseh morjih, navzlic že davno prorokovanemu koncu tega nevarnega orožja. »Sivi volkov« grabijo dalje svoje žrtve in povzročajo, da postajajo ladijska pokopališča zmeraj večja.

Zdani se je. Vstalo je sonce, ki je našlo Marka na konju v daljnem gozdu, iščo-

čega izgubljeno princesko. Iskal jo je ves dan in sam ni opazil, kdaj ga je dohitela noč.

Zarki meseca so prodrli goste drevesne krone in kazali Marku pot.

Naenkrat se je zazdelo vitezu, da leži med drevjem nekaj belega. Hitro je razjahal in stekel pogledat: res, med drevjem leži deklica.

Č?R?K?O?V?N?I?C?A

a-a-a-a-a-c-c-c-c-d-d-d-e-e-e-g-i-i-i-i-j-l-m-u-p-p-r-r-t-t-t-u-z
In
in
in
in
in
in

Iz 30 črk poleg danih dveh sestavi 6 besed, ki pomenijo (v drugačnem redu) naslednje: grč v Rimu; mesto na Balkanskem polotoku; država v USA; razstrelivo; mestni del Londona; zvezdarno (fon); italijanski operni skladatelj.

Rešitev z dne 19. junija: Ilirija; milijon; Emilija; Sevilla; svarilo; Bogomil.

primerni so ostanki kake usnjate torbice ali usnjatega pasu, dalje slamnate kite kakega starega slamskega lita. Za lepe elegantne cikle uporabimo kose izbovine. Kose za vrhne blago urezemo po nozi najprej iz papirja in po tem kroju še iz blaga. Tanko usnje ali blago je treba podložiti s trdnim blagom. Sledilo vse leto približno z majhnimi žeblički na »žleblje« ob lesenem podplatu. Če nimamo okrasnih žebličkov, pa zakrijemo žebličke s kuko primerno vrvice. Luknje, ki so skozi nje predete proge usnja ali blaga, morajo biti lepo obšite. (Glej sliko!)

Naše cikle prenovljene

Lanske cikle so se nam obrabile. Podplat je izrabljen ali poškodovan. Vrhne blago je zamazano ali celo raztrgano. Ali bi kupili nove cikle? Kaj se! Najprej odstranimo, potegnemo vse žeblice ven, in tiste, ki so še uporabne, denemo na stran. Potem vzamemo nito za les in optima lesen podplat. Pošvedrmo nito s pilenjem noravnano. Če je cikli na koncih leko izrabljena, približno tjakaj kos usnja ali kosček ka-

ke stare gumijaste pete, kakor tudi na podplat in na peto nabijemo kosčke gumija. Nato polščemo med krpami blaga kak primeren kos za na cikle. Jako

KULTURNI OBZORNIK

Diplomski koncert Ksenije Ogrinove

Pianistko Ksenijo Ogrinovo smo že v več poročilih omenili kot odlično solistko na svojem instrumentu in tudi kot spretno spremljevalko. Ob priliki, ko se poslavlja od šole, ne od nadaljnje izobraževanja, je priredila v veliki filharmonični dvorani samostojen klavirski koncert v obsegu običajnih klavirskih koncertov ali morda še nekaj čez; že to je vzbujalo spoštovanje množestevlinskih poslušalcev, nič manj pa tudi tehnično dovršen način njene igre, globoka muzikalnost v podajanju in končno njene sveže spomin; saj je ves dolgi in težki spored izvajala na pamet.

Pianistka je vzela na spored Searlattijev pastorele in capriccio, Bachov preludij in fugo v d-molu, Beethovnovo blestečo in dovršeno grajeno sonato v b-duru op. 22, Chopinovo etudo v cis-molu iz op. 25 in njegov scherzo v b-molu, Ravnikovo v občutenjskem svetu gibajočo se skladbo »Čuteči duši«, Sukovo legendo in Rahmaninova preludij v g-molu. Kar dela njeno igro prikolno, je izredna prozornost, jasnost, neka, rekul bi: optimistična barvitost, ki jo zna vanjo položiti, in izdelanost v podrobnostih brez zanemarjanja celote. Tudi to lahko omenim, da je pokazala lepo mero poleta in samostojnega razumevanja skladb, čeprav ob takem nastopu misli nehoti uhajajo nazaj k navodilom in opozorilom, ki jih prav do zadnjega daje šola; zaradi popolnosti podčrtam tudi dejstvo, da je pri vsej lahkotnosti in igrivosti, ki je v izvajanju bolj lastna ženskosti kot moškosti igralcem, pokazala na odgovarjajočih mestih tudi doberšen del moške odločnosti in udnarosti. Občinstvo jo je za njeno izvajanje nagradilo s toplim priznanjem in ji želelo srečo na umetniški poti, na katero se je s tem koncertom podala.

Ogrinova je kot gojenka bivšega državnega konservatorija in sedanje Glasbene akade-

mije učenka prof. Janka Ravnika; s tem nastopom je dala čast svojemu učitelju kakor tudi zavodu, iz katerega je izšla. M. T.

Operna šola »Sloga«

Glasbena šola »Sloga« je priredila kot svojo četrto letošnjo produkcijo nastop gojenk in gojencev operne šole, ki jo vodi priznana pevka in pedagoginja Pavla Lovšetova. Nastopilo je v kostumih in v verjetnostnem odskem okolju šest mladih ljudi, ki čutili v sebi zvanje za bodočo operno udejstvovanje. Zapeli so nam več solističnih partij pa tudi nekaj dvospevov in trospevov iz različnih oper. Trenutno najboljši glasovni material, tudi že najboljše izšolan, pa tudi lepo mero odrske rutine je pokazal Gregorin Miro. Pozna se mu, da ni več novinec na odru, celo že ne na improviziranem šolskem odru. Ob strani mu je stala, seveda z manjšim odskim izkustvom, Patik Maruška. Njen glas je svetel sopran, ki se bolj uveljavlja v višinah kot v nižinah; vsaj v partijah, ki jih je na tem nastopu odpela, so bila poslušalcu v oddih mesta, kjer se je mogla v nekoliko višjih legah razviti; čeprav se zdi, da se nagiba v koloraturo, je vendar videti, da ji na tej stopnji bolj odgovarjajo mirne spevne linije kot v hitrih notnih vrednostih in v naglih skokih gibajoče se arije. — V nekoliko oddaljenosti od obeh imenovanih moremo imenovati Intihar Silvo. Tehnično je svojo nalogo dobro rešila, glasovni izdelanosti in odstranitvi očitnih napak v tvorbi glasu bo pa še treba posvetiti precej pozornje. — Iz prvega razreda šole so nastopili Skubic Demetriji, Bešter Veleni in Bešter Avguštin. Prezgodaj in tudi brezkoristno ali celo škodljivo bi bilo o njih že sedaj izrekat končno sodbo. Vsak sad potrebuje za zorenje določen čas. Pianista-zacetnika ne moremo pripraviti do tega, da bi po enem letu igre izvajal Beethovneve sonate; tudi iz peva, čeprav ima dober material, ne moremo v enem letu napraviti dovršenega umetnika, saj tudi najboljša šola ne more delati čudežev. Taki nastopi, v kolikor ne presegajo njihovih moči, so pa vendarle koristni za go-

jence, da znajo preceniti svoje glasovne in igralske zmoglosti, za učiteljsvo pa, da ob praktičnih nastopih vidi, kje bo treba vložiti največ dela, da učenci po najbolj zanesljivi poti dosežejo zastavljene si cilje. — Številno občinstvo je izvajanja vseh nastopajočih z naklonjenostjo sprejelo in dalo priznanje tudi šoli ter nje vzgojnemu osebj.

Ciril Jeglič: O vrtovih in vrtni umetnosti

Znani vrtni strokovnjak in opisovalec rož inž. Ciril Jeglič, ki se je kot pisatelj rožnih motivov podpisoval z imenom Jože Plot in izdal svoj čas tudi knjižico pesmi v prozi »Obrazci«, je izdal sedaj v samozaložbi knjigo »O vrtovih in vrtni umetnosti«, s podnaslovom: »Pogledi v svetovne vrtnega veseljca« (str. 60 s 60 slikami!). Knjižica govori o vrtni kot priči človeške kulture, o vsebini in namenu vrtnih naprav, o vrtni umetnosti in njenih nalogah, značilnostih kmečkega vrta, pa tudi meščanskega, o razmerju človeka do narave, ter zlasti o vrtni kot — arhitektonski zgradbi ter raznih vrtnih stilih: japonskem, kitajskem, angleškem... Posebno pa se kot botanik ozira na rastline, opisuje jih, kako se prilagajajo raznim tlom in načinom vrta. Vrt je živa osebnost, ki nenehoma raste in spreminja obliko in zato je treba vedno imeti skrb in budno oko za njega metrum in ritem. Pisatelj opisuje vrtno umetnost v zvezi z arhitekturo (n. pr. Preloškov vrt), pa tudi s pesništvo, slikarstvom in glasbo. Na vse to ga je lahko umetniško uglastič. Vsak vrt je zase enota in umetni-na. Iz vsega tega vsakdar tudi nekaka »pravila«, katerih glavno pa je to, da naj nikjer ne bo — šablone, temveč naj počene vse iz — srea. Beton n. pr. je nevarna reč ter so »razzadani betonarji« lahko grobarji žive lepote! Na koncu pa nudi ljubljancem še nekaj kose! »Za premljevanje«, kako je z ureditvijo ulie in parkov in kako naj bi bilo, da bi bilo v skladu z evangelijem blagorodnega srea. In tu se je Jeglič razvil kot pesnik in zapel pesem lepi, živi, zelenelci naravi, vprašujoč se: ali ne bi vrtna umetnost zmogla dati človeku več veselja, kakor katera si bodi druga umetnost? »Naša mesta moramo urejati tako, da bo

v njih prebivati vsem lepo — to je temeljna naloga kulturnega naroda!« In — lep dom z vrtni v lepo — domovino...

Med te misli je uvrstil nad 60 slik najrazličnejših vrtov in rož ter jih poželil z besedo naših pesnikov, ki so občutili lepoto rož in lepih nasadov.

Najtočneje pa je sam označil namen svoje knjige v uvodu: »Prav za prav mi ni nihče naročil, da je treba zdaj kaj zapisati o vrtovih. In vendar: kakor da mi je bilo ukazano prav za ta čas. Nemara se bo komu zdelo, da je tako pisanje premalo podučno. Knjižica ne daje nič »praktičnih« navodil, kako je treba vihrčavo lepoto pretentati s centimetrom, ne uči, kako bi vesleje užival po receptu in srečo z rokami objemal. Govori o ljubezni in nevidnih močeh, ki družijo vrt z umetnostjo. Čas namreč tudi pri nas že dozoreva za vrtno umetnost, že se vidi dan skozi noč. Knjižica pripoveduje o tem, kar čutimo, da »visi v zraku« nad nami, pa mnogi ne vedo, kako se temu pravi. — Zlasti bi rad, da bi tako branje prišlo v roke mladim vrtnarjem in arhitektom. Niti ni »nadebudnega naraščaja« za vrtno umetnost. Pa bi morali več o njej premišljevali, da se nam bo prav razodelo poslanstvo te hčerke božje. Z razpravljanjem v tej knjigi bi rad pomagal, da bolje spoznamo svoje nazore o vrtni in jih ideološko pretehtamo, da pregledne razčlenimo gradivo, ki ga mora vrtni oblikovalec poznati, in da si stvarno predstavimo nekatera izmed vprašanj, ki jih nič kolikp čaka po naših vrtovih.

Tako nas knjižica vodi k večji kulturi naših zasebnih in javnih vrtov. Ob tej priliki, ko opozarjamo na to knjižno novost (cena 36 lir), pa opozarjamo bralce našega lista tudi na sestavek dr. Rudolfa Andrejke (ki ga bomo te dni začeli objavljati v našem listu), v katerem opisuje na podlagi arhivskega gradiva zgodovinske podatke prvih ljubljanskih zasebnih vrtov, torej prve pionirje vrtno umetnosti pri nas. To pa bi bilo zgodovinsko dopolnilo Jegličevi lepoti in rastlinoljubski težnji po vrtovih — budočnosti v Ljubljani.

Knjižico, ki je lepo izdana in estetsko razdeljena glede na tisk in ubranost gradiva ter ponazorjenost podob priporočamo ljubiteljem vrtov in gospodarjem — javnih nasadov. 14.

Dolina molka

J. Oliver Curwood 17

Pred očmi Pravice, katere izvrševalce in služabnike je še pred kratkim časom bil, je bil molič; v teh krajih je kazen za umor bila — smrt — niti strah, je celo pomislil, da ni prav razumel svojega novega položaja, toda ni bilo tako. Kent je vedel, da je smrt nekaj naravnega, kar prej ali slej doleti vsakega človeka. Vesel bi moral celo biti, ker je mislil, da bo le nekaj ur živel, sedaj pa bo gotovo živel še nekaj mesecev.

Toda po glavi so mu rojile drugačne misli. Marete je opazila, da on ne bo umrl, on pa je — nesposoben — skušal razumeti, kaj pomeni njeno vedenje. Sedaj je razumel, zakaj ni pokazala nobenega sočutja z njim in zakaj se mu je ekoraj posmehljivo smejala: prepričana je bila, da bo ostal živ.

Nenadoma se je obrnil k misijonarju.

»Vendarle mi bodo morali verjeti!« — je vzkliknil. — »Bom že storil tako, da mi bodo verjeli! Lagal sem, vam pravim. Lagal sem, da bi pomagal MacTrigterju iz razloga, ki ga bom tudi pojasnil. Če se Cardigan tudi sedaj ni zmogel, bi želel, da se zopet zberejo vsi pri meni. Oče, ali bi se hoteli pobrigati za to?«

»Nadzornik Kedsty pričakuje pred vratci — je mirno odgovoril oče Layonne. — »Če bi bil jaz na vašem mestu, ne bi delal s tako naglico.

Jimmy! Malo bi počakal in premišljal, premišljal...«

»Hočete reči, da moram pridobiti na času, ker si bom moral izmisliti kako verjetno zgodbo? Že imam to zgodbo, ki pa je resnična. Vendar...« — Kent se je v zadregi nasmehnil — »vendar... jaz... sem podal popolno priznanje z vsemi formalnostmi, kajne, oče?«

»Da, Jimmy, zelo verodostojno priznanje ste podali. Navedli ste mnoge podrobnosti, katere — v zvezi z dejstvom, da so vas malo pred umorom videli v hiši Johna Barkleya in z okolnostjo, da ste vi nekoliko ur pozneje našli njegovo truplo...«

»Vse to je, hočete reči, močan dokaz proti meni; to je res — je priznal Kent. — »Dejstvo pa je, da sem šel k njemu, ker sem si hotel ogledati zemljevid neke poti, ki si jo je že pred dvajsetimi leti narisal. Barkley ni mogel najti tega zemljevida. Čez nekaj časa mi je sporočil, da jo je našel. Ko sem se vrnil v njegovo hišo, sem ga našel mrtvega.«

Misijonar je prikimal, rekel pa ni ničesar.

»Seveda je to koščljivo — je nadaljeval Kent. — »Zdi se, kakor če bi se zdaj hotel odtegniti plačilu igralnega dolga. Kdor izgubi, ne ravna prav, če noče plačati. Radi tega bi jaz moral — če bi se hotel držati pravil — pustiti, da se zadeva razvija po predpisih zakona; moral bi se prepustiti svoji usodi in se sprijazniti z mislijo na smrt z obeh strani. Toda pri igri niso vsi igrali enaki. Jaz se bom branil. Moj ubogi vrat le še vedno moja last in mi je doslej napravil že nešteto uslug; vedno mi je bil zvest služabnik. Po mislite: pred kratkim je bil pogoltni lalec, ki sem jih smatral za zadnje led v svojem življenju. Ni vrednež bi torej jaz bil, če bi ga sedaj hotel pu-

stili na cedilo. Nasprotno, braniti ga hočem in ga rešiti, če... če bo to mogoče.«

Čeprav je bil Kentov položaj mučen in težaven, je oče Layonne obdržal ojašanje, ko je videl, da se prijatelju vrača njegova stara dobra volja. Njegova naklonjenost kakemu človeku je bila vedno trajna. Četudi je trpel radi Kenta, četudi je molil za rešitev njegove duše, četudi je bil primoran verjeti v njegovo krivdno, vendar je do njega čutil še vedno isto naklonjenost, ki je bila preveč globoko vkoreninjena v njegovem srcu, da bi jo moglo okoliščine uničiti. Zato se je tudi misijonar nasmehnil Kentovemu veselemu smehljaju.

»Boriti se za ohranitev lastnega življenja je pravica, ki jo je Bog vsakemu človeku podelil — je rekel. — »Ko sem prišel sem, sem bil ves prevzet od groze in sem bil trdno prepričan, da bi za vas bilo bolje, če bi umrli. Sedaj vidim, da nisem... prav. Strahovit bo boj, ki vas čaka; če boste zmagali, bom prav vesel, če pa boste premagani, boste podlegli šele po hudem odporu in borbi. Morda imate prav; bolje bo, če govorite s Kedstviem, če preden boste imeli čas za premišljanje, zato bo vaša izjava imela večjo psihološko vrednost. Ali naj mu povem, da ste pripravljeni ga sprejeti?«

»Da, tako — je odgovoril.

Oče Layonne je stopil k vratom. Še preden jih je odprl, se je zdelo, kakor da se obnavlja in da se hoče vrniti k Kentu, da bi ta še bolj premislil svoj sklep. Naslednji trenutek pa je odločil no odprl vrata in odšel iz sobe.

Kent je nepotrpežljivo čakal. Pričakoval je približno četrte ure; ves ta čas se mu je zdelo, da se je pritisk v prsih zmanjšal. Opazil je tudi, da

robec, s katerim si je od časa do časa obrisal usnice, ni več omadeževan s krvjo. Nepotrpežljivo je čakal na začetek težkega boja in Kedstijevo zamuda se mu je zdel prevelika. Končno je zaslišal korake, ki so se bližali njegovim vratom. Zaslišal je, da nadzornik ne prihaja sam; morda ga spremlja oče Layonne, morda pa tudi doktor Cardigan.

In res je v sobo najprej vstopil oče Layonne, za njim pa Kedsty. Nadzornik se je vedel, kakor da ne pozna Kenta; na njegov pozdrav je odzdravil s komaj vidnim prikimanjem. Še nikdar ni Kent videl na tem neoprednem obrazu tolike brezčutnosti kakor sedaj. To ga je zaskrbelo in začudilo, ko so za nad. vstopila še MacDougal, sodnik, ter stražnik Pelly in Brant, stroga in resna, ki sta očitno prišla sem, na službeni ukaz. Kot zadnja sta vstopila Cardigan, ves blede in v zadregu, in stenografinja.

Komaj so vse te osebe vstopile v sobo, je stražnik Pelly izrekel zakonsko predpisano formulo, s katero je bilo omenjeno, da je Kent aretiran.

Kent kaj takega res ni pričakoval. Dobro je vedel, da se bo proti njemu uvedel postopek, toda ni mislil, če se bodo vsi ti vrgli nanj kakor divje, lačne zverine. Prej je res mislil, da bo mogel govoriti s Kedstviem kakor človek s človekom, toda sedaj je gledal nadzornika iz obličja v obličje in ni videl v njem nikakega znamenja prijaznosti. Pogledal je znana obraza Pellyja in Branta — prej sta bila vselej tako prijazna in naklonjena, sedaj na sta uradno brezčutna. Tudi če je bilo v navzočih oseh še kaj naklonjenosti in sočutja do Kenta, sta bili pri vseh obeh čustvi dobro prikriti, razen na obrazih očeta Layonnea in Cardigana.

»Mladim« Ljubljancem je zmanjkalo sape

Skoda, da se je večeraj pozno popoldne stemnilo nebo, ki je zadržalo marsikatero ljubitelja športa doma. Na igrišču Ljubljane so namreč napovedali nogometno tekmo med enajstoročnimi ljubljanskimi igralci in med enajstoročnimi onih, ki so pred leti igrali za druga moštva bivše banovine. Napovedali smo, da bo to lepa prijateljska tekma, pri kateri ne bo neprijetnih izrodov borbe za točko. Reči moramo, da je bila igra res fair in zanimiva, samo žal nam je, da ni bilo več gledalcev, zakaj izkupiček je bil namenjen za dobrodelne namene.

Na strani Ljubljancem je nastopila dejansko enajstoročnica našega prvaka, okrepljena s dvema igralcema Hermes: To je bilo vsekakor udarno moštvo, ki je pomenilo trd oreh za ljubljanske »prišleke«. Med njimi so se prav dobro držali Varl v vlogi srednjega krilca, pa Vodeb, Bertonecelj ter Antonič. Oboresnel in Rosgel v vratih. V prvem polčasu se jim je celo posrečilo, da so se povzeli na vodstvo, pozneje pa jim je zmanjkalo sape. Bertonecelj in Vodeb sta zabila vsak po en gol, in tako so vodili z 2:1, preden je sodnik odzvičgal zaslužen odmor. Med tem pa se je Bertonecelj laže poškodoval in moštvo tako imenovanih novih Ljubljancem ga je hudo pogrešalo.

O Ljubljani moramo reči, da se je prav razigrala šele v drugem polčasu. Zdaj je imel Rogel na nasprotni strani polne roke dela. Nekaj časa je pridno branil, potem pa se je zdelo, da je postal malodušen. V napadalni vrsti Ljubljane so se izkazali zlasti Lah, Hacter in Kroupa. Začelo je padati, kakor je bilo pričakovati. Kombinirana enajstoročnica je začela pešati — med njo je bilo tudi nekaj takih igralcev, ki le tu pa tam obujejo nogometne čevlje, — moštvo Ljubljane pa se je razživelo v stalnem napadanju. Tako je padlo kar šest golov in končni izid je bil 6:2 za domače.

Zdi se, da bi ljudje na tribuni radi videli, da bi imela kombinirana enajstoročnica kaj več sreče. Slučaj je sicer nanese, da je počila žoga prav

tedaj, ko so bili počitka tako potrebni; toda tudi odmor, ko so čakali na novo žogo jim ni pomagal, in prijateljska tekma, ki je nudila zlasti v prvem polčasu dober šport, se je končala z visoko zmago boljšega moštva. Sodil je g. Pušenkaj. Mislimo, da ne bi bilo slabo, če bi naši nogometaši še kdaj organizirali kaj podobnega.

Hermes: Mars 6:0. V predigri sta nastopili rezervi Hermes, ki sta ponovili igro, ki jo je Nogometna zveza razveljavila zaradi pogreške sodnika. Tokrat je bila sreča na strani Hermesov, ki so odpravili rezervno enajstoročnico Marsa z visoko razliko 6:0.

Mladika: Letalci 3:3. Na igrišču Mladike so gledali trening tekmo med enajstoročnimi letalci in med domačim moštvom. Vse do konca je vodila Mladika, v zadnjih minutah pa so letalci izenačili in tako je bil izid 3:3.

Službene objave NZ

V I. razredu se bosta spoprijela v nedeljo Mars in Tobačna.

Iz 18. službene objave Nogometne zveze posnemamo naslednje zanimivosti:

Verifikacija tekem. Na zadnji seji je N. Z. verificirala naslednje prvenstvene tekme, odigrane 20. t. m.: I. razred: Ljubljana:Hermes 7:1; rezerve: Mars:Mladika 1:4. Vič:Ljubljana 1:6. Zabjak:Hermes 2:2; mladinska moštva: Tobačna:Hermes 0:2, Zabjak:Ljubljana 0:6, Vič:Mladika 3:1.

Bodoči športni spored: Koledar prvenstvenih tekem v nedeljo 27. t. m.: igrišče Mladike: ob 9.30 Mladika:Tobačna (mladina), ob 10.30 Mladika:Vič (rezerve). Igrišče Korotana: ob 10 Korotan:Zabjak (II. razred), ob 15 Korotan:Zabjak (rezerve). Igrišče Hermes: ob 9.30 Hermes:Zabjak (mladina), ob 10.30 Hermes:Ljubljana (rezerve). Igrišče Ljubljane: ob 16.30 Ljubljana:Mars (mladina), ob 18 Mars:Tobačna (I. razred). Službujoči odbornik g. Zorko Franjo.

Koledar prvenstvenih tekem na praznik dne 29. junija: igrišče Marsa: ob 10 Mars:Korotan; igrišče Hermes: ob 9 Zabjak:Ljubljana, ob 10 Hermes:Mladika.

Koledar prvenstvenih tekem v nedeljo 4. julija: I. razred: Mars:Hermes, II. razred: Korotan:Mladika, rezerve: Korotan:Vič, Mladika:Ljubljana, Mars:Zabjak; mladina: Zabjak:Mladika, Mars:Hermes, Tobačna:Vič.

Kazni. Zveza je kaznovala igralca Tobačne Kisla Franceta z ukorom; Perka Bogdana (Mars) s prepovedjo igranja za en mesec (vsteje se mu suspenz in poteče kazen 7. julija); Florjančiča Milana (SK Vič) s prepovedjo igranja za dva tedna (kazen mu poteče 7. julija); Antoniča Rudija (Hermes) z ukorom; Reicha Marjana (SK Vič) u ukorom. Suspendirajo se naslednji igralci: Polajnar (Ljubljana) in izključena igralca SK Zabjaka (izključena dne 20. IV.). SK Ljubljani se izreka opomin zaradi slabe rediljske službe dne 20. VI. Iz tega vzroka se izreka opomin tudi SK Zabjaku.

Pozivajo se na zaslišanje, ki bo 28. junija v prostorih N. Z. naslednji: zastopnik SK Zabjaka, kapetan mladinskega moštva SK Zabiaka, oba izključena igralca SK Zabjaka in člani Ljubljane gg. Klančnik Avgust, Kovačič Viktor in Polajnar.

Odobravajo se naslednje prijaviteljske tekme za praznik 29. t. m.: Ljubljana:Hermes I, Ljubljana:Hermes mladina.

Razstava športnih motivov

bo odprta do nedelje 27. t. m.

Poročali smo že, da je te dni v Jakopičevem paviljonu razstava slik in kiparskih del, ki predstavljajo športne motive, združeno z razstavo turističnega lepaka. Prireditvenemu odboru je uspelo, da je zainteresiral umetnike za novo področje, pri katerem so našli veliko možnosti za ustvarjanje novih del, ki so doslej pomenila pri nas redkost. Ome, ki si razstave doslej še niso ogledali, opozarjamo, da bo odprta samo še do nedelje 27. t. m., ko jo bodo ob 19 zaključili.

Oh, ti zdravniki!

Za časa francoskega prvega imperija je nekoga oficirja zadela krogla v stegno. Prenesli so ga na njegov dom in poklicali zdravnike. Zdravniki so prihajali in ga osem dni samo preiskovali in mu brskali po rani. Končno jih je oficir, ki je pri teh preiskavah silno trpel, vprašal, kaj iščejo.

»Kroglo, ki vas je ranila,« mu odgovore zdravniki.

»Strela,« je zavpil oficir, »zakaj mi pa tega niste povedali! Imam jo vendar v žepu!«

Drebn

Nov premogovnik so odkrili na Hrvaškem v bližini Ivanca. Ne gre pa pri tem morda za pravi črni ali vsaj rujav premog, pač pa le za lignit. Poročilo iz Zagreba pravi, da ta premog oziroma lignit po kakovosti prav nič ne zaostaja za tistim, ki ga kopljejo v Golubovcu, kjer so ga prej nakopali okrog 60.000 ton na leto. V isti pokrajini sta potem premogovnika še v Budišini (70.000 ton na leto) in v Mirni (50.000 ton). Odkritje novega premogovnika utegne biti

Ali
ste že
naročili
na
Slovenca
?
Vsak
naročnik
zavarovan

Po kratki bolezni je danes umrl, previden s tolažili svete vere, gospod

Ivan Mikuš

računski preglednik

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, 26. junija 1943, ob 3 popoldne z Zal iz kapele sv. Janeza k Sv. Križu.

Ljubljana, 24. jun. 1943. Zalujoči ostali

Obleka v nevarnosti ali »Pozor pred hudimi psi«

Domačija v cvetju

Tomaž Poklukar

Nekoč, ko je bil še študent, se je veselil lepih pokrajinskih razgledov; zdaj je gledal svet z drugačnimi očmi. Vsak dan je bila podoba neba in zemlje drugačna, spreminjale so se vonjave, spreminjale se je svetloba — vse se je spreminjalo od jutra do večera, od večera do jutra, od deževja do deževja.

Njegova čutila niso sprejemala samo trenutnih slik in razpoloženj; postal je ostroviden in tenkočuten tudi za vzročne zveze med toploto in vlago, med jutranjo meglico in popoldanskim vetrom, med sončnim vremenom in med deževjem.

Časi, ki ga merijo ljudje po urah, je bral Matevž po rosi, po senci, po toploti in hladu. Tudi pojem tednov je usiljal v njegovi prerojeni domišljiji. Po rdečih češnjah in po dišeči travi je sodil, da je prišel čas žetve.

Vsako drevo v sadovnjaku je ljubil po svoje; in skromnih mladih breskav s tremi vejicami in peterimi zelenimi sadeži je videl otroka, ki prehaja v nežna leta prve ljubezni; košate jablane so se mu zdele podobne nosečim materam, stare tepke s posušenimi ve-

jami in z votlimi debli pa so ga spominjale na minljivost vsega, kar je bilo nekoč mlado. Mlado dreve je negoval kot pokrovitelj, po starem pa se je oziral s spoštovanjem in s sočutjem; že misel sama, da peša in da primanjkuje življenjskih sokov, ga je bolela.

Pa tudi druga čustva so mu rojila po glavi. Temnordeče češnje so ga spominjale Majdninih usnic, nabrekle hrustavke pa njenega mladega telesa. V tistem času ni okusil nobene pižave, niti vode, niti vina, pač pa je bil po trikrat na dan na češnjah in si jih prepoln lepih misli mašil v lačna usta. Njegovo telesno žejo so pogasile, njegovo srčno žejo pa so samo še stopnjevale.

»Grej, sonce, grej, ki vidiš, da že komaj čakam, da bom poželi pšenico!«

Nebo je nekaj časa močilo zemljo kakor da bi vzpodbujalo travnike in žitna polja k bohotni rasti. Potem so nastopili dnevi vročega sonca. Vsako jutro se je prikazala blesteča obla nad ribniškimi gorami kmalu potem, ko je

pri fari odzvonilo dan. Prvi jutranji žarki so pregnali blede meglice s kotanj; ko je zvonilo k maši, so že izginile tudi drobne rosné kapljice na bilkah. Čez dan so obračale sončnice svoje orjaške glave k vzhodu in potem proti jugu, medtem je začel razgreti zrak nad poljem trepetati. Kako prijeten je bil vetrič, ki je kdaj pa kdaj zapihal z gora in hladil prepotene kosce!

Ko so se zjutraj oglasili petelini, so jih močje in fantje zmerjali z zaspanci, zakaj dolge redi zrele trave so že pokosili.

S senoži je odmevalo jekleno potrkavanje klepačev, ki so tolkli po kosah. Nekaj dni je dišalo po svežem senu. Potem so zazijali prazni travniki, dišeči po korenincah in po travniškem mahu.

Zdaj so Andraževi šele opazili, kako visoko je zrastle žito; pred košnjo je segalo samo nekaj pedit nad travo, zdaj pa je razkazovalo svoje dolge, čvrste bilke. Na tisoče jih je bilo, ki so po vrsti zavalovale ob najrahljejši sapi. V morju rumene barve so žareli rdeči cvetovi maka in skromne plavice so se skrivale pod težkim žitnim klasjem. Ob robovih njiv se je razbotal slak ter se vzpenjal vsak dan višje.

Oče Andraž je hvalil nebo za lepo vreme, ki bdi nad zorenjem žita kakor bdi mati nad lastnim otrokom. Ko se

so prepričani, da jih bodo povabili. Pa tudi dekleta si nočejo odvzeti pravice, da bi zapele žalostno pesem ob slovesu od »ledičnega« stanu. Ko so onega dne grabile seno, so stikale glave in kmalu potem je bilo slišati svačevsko pesem, ki jo pojó, ko snema ženin nevesti venec z glave; Ura bije, k' tera skrje tvoje ledično ime...

Matevž se je smejal, ko mu je mati pravila o ljubkih pripravah faranov za njegovo poroko. In glej, tedaj je tudi oče Andraž ubral isto melodijo; mehko jo je vabil iz svojega glinastega okarina. Tudi on je bil v mislih pri vsemem dogodku bližajočih se dni.

Nekaj časa je Matevž molčal. Zamislil se je v stare dni, ko je bil njegov oče v istem položaju, ko ni bilo o njem ne duha ne sluha, ko je živel kvečjemu v skrivnostnem hrepenenju mladega Andraža. Vprašal je mater, če so bili tudi na njeni svatbi godci; in ko mu je hitela pripovedovati, kako so plesali in peli, je pristal na vse.

»Kdor bo dobre volje, naj bo ta dan z nami vesel! Tako naj bo kot je bilo v tvojih časih, mati, samo s tem se morate sprijazniti, da bova midva odpotovala.«

Pojavila pa so se ob času žetve še druge skrbi: koga vse bodo povabili na poročno slavo, kako bodo posadili goste za mizo, kje bo sedel župnik in kje Ančkini otroci.